

Latvijas Republikas Valsts kases
2005.gada publiskais pārskats

Dizains

Kristaps Epnors, Dizaina aģentūra Depo

Druka

Jelgavas Tipogrāfija

ISBN 9984-39-016-0

Saturs

- 5** Valsts kases pārvaldnieka ziņojums
- 9** Valsts kases darbības stratēģija 2005. — 2008.gadam
- 11** Valsts kases juridiskais statuss un struktūra
- 15** Valsts kases darbība 2005.gadā:
  - 15** 1. Valsts budžeta izpilde
  - 21** 2. Valsts parāda un aktīvu vadība
  - 37** 3. Eiropas Savienības politiku instrumentu maksājumu iestādes funkciju realizēšana
  - 41** 4. Valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldība
  - 45** 5. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība
    - 45** 5.1. Valsts kases finansējums un tā izlietojums
    - 51** 5.2. Personāls un personāla vadība
    - 54** 5.3. Kvalitātes vadība
    - 54** 5.4. Iekšējās kontroles sistēma un risku pārvaldība
    - 55** 5.5. Informācijas tehnoloģiju attīstība
- 59** Komunikācija ar sabiedrību
- 61** Valsts kases 2006.gada attīstības prioritātes

Valsts kases pārvaldnieka ziņojums

Izveidota 1919.gadā kā viena no pirmajām neatkarīgās Latvijas laika valsts iestādēm, šodien Valsts kase ieņem nozīmīgu vietu valsts pārvaldē. Laikā no 1992. līdz 2005.gadam tā no Finanšu ministrijas departamenta ir izaugusi par iestādi, kuras sistēma ir unikāla Eiropas Savienības dalībvalstīs un kurai uzticēts plašs funkciju klāsts, kas ietver valsts budžeta izpildes nodrošināšanu, valsts parāda vadību¹, Eiropas Savienības fondu maksājumu iestādes funkciju izpildi un valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldību.

2005.gadā iestāde turpinājusi virzīties pa iesākto attīstības ceļu, tiecoties uz darbības stratēģijā izvirzīto virsmērķi — attīstīties kā dinamiskai un modernai, sniegto pakalpojumu jomā konkurētspējīgai organizācijai, kas efektīvi un droši pārvalda tai nodotās finanses atbilstoši valsts un iedzīvotāju interesēm.

Sniegto pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai Valsts kases turpina modernizēt informācijas sistēmas un informācijas tehnoloģiju infrastruktūru.

Valsts kase izstrādājusi atbilstošu normatīvo bāzi un valsts budžeta un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēmā ieviesusi funkcionalitāti, kas nodrošina gada un ceturkšņa pārskatu elektronisku iesniegšanu un akceptēšanu un uzlabo sadarbību ar ministrijām, centrālajām valsts iestādēm un pašvaldībām.

Jau otro gadu valsts budžeta izpildes jomā Valsts kase veiksmīgi izmanto un attīsta valsts budžeta informācijas sistēmas apakšsistēmu *eKase*, kas paredzēta maksājumu apstrādes pakalpojumu sniegšanai internetā.

Nozīmīgs pavērsiens elektronisko pakalpojumu izmantošanā ir 2005.gada jūnijā uzsāktais sadarbības projekts ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru par pensiju un pabalstu maksājumu veikšanu, izmantojot *eKasi*, — Valsts kases pakalpojuma izmantošana dod iespēju ekonomēt valsts budžeta līdzekļus, ietaupot ne mazāk kā 700 000 latu gadā.

2004.gadā uzsāktās Valsts kases reģionālo norēķinu centru reorganizācijas ietvaros, lai uzlabotu norēķinu centru darbu ar klientiem, uzsākta pakāpeniska pāreja uz norēķinu centru klientu apkalpošanu tiešsaistes režīmā, piedāvājot iespēju saņemt mūsdienīgus finanšu pakalpojumus un norēķinu centru darbiniekiem par primāro funkciju nosakot konsultatīvo pakalpojumu sniegšanu klientiem.

Izpildot Vispasaules Starpbanku finanšu telekomunikāciju sabiedrības (S.W.I.F.T.) izvirzītos nosacījumus, 2005.gadā apstiprinātas Valsts kases tiesības izmantot S.W.I.F.T. sistēmu IMI (Investment Management Institution) statusā, kas nodrošina standartizētu un drošu starpbanku finanšu ziņojumu pārraidi, izmantojot telekomunikāciju tīklu.

¹ Turpmāk pārskatā attiecināms uz centrālās valdības parādu.

Valsts kasei attīstoties, būtiski pieaudzis elektroniski sniedzamo pakalpojumu apjoms, tādējādi izvirzot paaugstinātas prasības informācijas drošībai. Pilnībā pārstrādāta Valsts kases Informācijas drošības politika, panākot tās atbilstību standarta LVS ISO/IEC 17799:2005 "Informācijas tehnoloģija — Drošības paņēmieni — Prakses kodekss informācijas drošības pārvaldībai" prasībām.

2005.gadā Valsts kase sekmīgi izpildījusi finanšu ministra apstiprinātajā Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktos uzdevumus.

Kā viens no būtiskākajiem notikumiem 2005.gadā iekšējās aizņemšanās mehānismu un tehnoloģiju pilnveidošanā ir valsts vērtspapīru sākotnējās izvietošanas organizēšana ar Rīgas Fondu biržas SAXESS sistēmu. Tas paver iespēju Valsts kasei ne tikai efektīvāk organizēt izsoļu procesu, bet arī palielināt ārvalstu investoru interesi un iespējas veikt ieguldījumus valsts vērtspapīros.

Valsts kases sasniegumus 2005.gadā augsti novērtējušas arī lielākās starptautiskās reitingu aģentūras — *Moody's Investor Service*, *Standard&Poor's* un *Fitch Ratings* —, kuras savos ikgadējos ziņojumos par Latviju norādījušas, ka viens no veicinošajiem faktoriem valsts kredītreitinga saglabāšanai iepriekšējā A-/A2 līmenī ir bijis atbilstoši vadītās un zemais valsts parāds.

Viens no projektiem, ko Valsts kase vairāk nekā gadu attīstījusi un kas pabeigts 2005.gada septembrī, ir jauna aizņēmuma līguma noslēgšana ar Eiropas Investīciju banku 150 milj. eiro apmērā, ar kuru nodrošināts papildu finanšu resursu avots valsts budžeta līdzfinansējumam Eiropas Savienības Kohēzijas fonda un struktūrfondu projektos.

Valsts parāda un aktīvu vadības jomā 2005.gadā uzsākts darbs pie jaunu parāda portfeļa analīzes modeļu ieviešanas – ieviests *Budget-at-risk* modelis, ar kura palīdzību var veikt valsts parāda procentu maksājumu jutīguma analīzi. 2006.gadā plānots turpināt darbu pie *Cost-at-risk* modeļa izstrādes. Šo modeļu izmantošana Valsts kasei ļaus precīzāk noteikt plānotos valsts parāda apkalpošanas procentu maksājumus, kā arī izvērtēt un noteikt optimālās aizņemšanās stratēģijas Resursu piesaistīšanas plāna vidējam termiņam ietvaros.

Valsts kases kā Eiropas Savienības struktūrfondu maksājumu iestādes darbība izpelņījusies sadarbības institūciju atzinību — maksājumu dokumentu izskatīšanas un izdevumu deklarāciju pārbaudes termiņi, kuri Valsts kases kvalitātes vadības dokumentos paredzēti īsāki nekā normatīvajos aktos noteiktie, padara operatīvāku struktūrfondu līdzekļu apgūšanas procesu.

2005.gadā Valsts kases ieguldījumu plāns joprojām ir viens no lielākajiem un ieņem stabilu vietu valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītāju vidū. 2005.gada nogalē Ministru kabinetā pieņemtais lēmums par Valsts kases ieguldījumu plāna portfeļa nodošanu privātajiem līdzekļu pārvaldītājiem novērš situāciju, ka valsts veic funkcijas, kuras pilnā mērā spēj nodrošināt privātie līdzekļu pārvaldītāji. Valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļus Valsts kase turpinās pārvaldīt līdz to pilnīgai nodošanai privātajiem pārvaldītājiem.

Visa Valsts kases kolektīva mērķtiecīgs un saliedēts darbs ieguldīts Valsts kases Kvalitātes vadības sistēmas pilnveidošanā atbilstoši starptautiskā standarta LV EN ISO 9001:2000 "Kvalitātes pārvaldības sistēma. Prasības" prasībām. Veikti visi nepieciešamie pasākumi, lai uzsāktu sertifikācijas procesu. Sertifikāts klientiem un sadarbības partneriem apliecinās Valsts kases darbības augsto līmeni. Lai īstenotu darbības stratēģijā izvirzītos mērķus, 2005.gada laikā Valsts kasē ieviesta procesu vadība, ar kuras palīdzību notiek procesu uzraudzība un mērīšana.

Valsts kase regulāri uztur kontaktus arī ar starptautiskajiem sadarbības partneriem. 2005.gadā Valsts kase pārstāvēta Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas, Pasaules Bankas un Starptautiskā Valūtas fonda gada sanāksmēs. Tiekoties ar starptautiskajām investīciju bankām un finanšu institūcijām, ar esošajiem un potenciālajiem sadarbības partneriem, pārrunāti iespējamie sadarbības virzieni.

2005.gada nogalē Valsts kasē ir bijis pārmaiņu laiks — augstu novērtējot Irēnas Krūmanes darbu Valsts kases pārvaldnieces amatā, Ministru kabinets viņu iecēla par Finanšu ministrijas valsts sekretāri. Pārņemt Valsts kases – nozīmīgas valsts pārvaldes iestādes ar plašām funkcijām — vadību ir nopietns un atbildīgs lēmums. Manā vadībā Valsts kase turpinās iesākto attīstības ceļu, savu darbību orientējot uz klientu un viņa vajadzībām, iestādes darbības nodrošināšanā maksimāli efektīvi izmantojot informācijas tehnoloģiju sniegtās iespējas. Savas pastāvēšanas laikā Valsts kase ir uzkrājusi ievērojamu pieredzi, kas tagad kalpo kā stabils pamats turpmākajai attīstībai.

Pārvaldnieks
Kaspars Āboliņš

Valsts kases darbības stratēģija 2005. — 2008.gadam

Valsts kases darbības stratēģija 2005.-2008.gadam kalpo par pamatu Valsts kases modernizācijai, saglabājot esošos standartus un darbības efektivitāti.

Valsts kases virsmērķis ir attīstīties kā dinamiskai un modernai, sniegto pakalpojumu jomā konkurētspējīgai organizācijai, kas efektīvi un droši pārvalda Valsts kases pārvaldībā nodotās finanses atbilstoši valsts un tās iedzīvotāju interesēm, iegūstot labākās Valsts kases statusu starp jaunajām Eiropas Savienības (turpmāk — ES) dalībvalstīm.

Valsts kases darbības stratēģijas galvenās prioritātes ir:

- 1) orientēšanās uz klientu, tā vajadzībām un interesēm;
- 2) informācijas tehnoloģiju maksimāli efektīva izmantošana klientu apkalpošanā un valsts parāda vadībā.

Stratēģija nosaka galvenos principus, kas jāievēro Valsts kases darbībā un attīstībā, pieņemot lēmumus ikdienas un ilgtermiņa uzdevumu izpildē, vienlaikus veicinot visu Valsts kases darbinieku iesaistīšanu izvirzīto mērķu sasniegšanā. Stratēģijā ir noteikti pieci Valsts kases darbības pamatvirzieni, par kuru izpildi 2005.gadā informējam šai pārskatā:

- 1) **valsts budžeta izpilde**, kas orientēta uz ekonomisku valsts budžeta finanšu resursu apsaimniekošanu, Valsts kases klientiem nepieciešamo pakalpojumu apzināšanu, piedāvāto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanu atbilstoši finanšu vadības labākajai starptautiskajai praksei un pielietojot modernas tehnoloģijas;
- 2) **valsts parāda un aktīvu vadība**, nodrošinot valsts budžeta deficīta finansēšanai un valsts parāda pārfinansēšanai nepieciešamos finanšu resursus ar iespējami zemākām izmaksām, ierobežojot finanšu riskus un ņemot vērā Latvijas valsts kapitāla tirgus un finanšu sistēmas attīstību;
- 3) **ES politiku instrumentu maksājumu iestādes funkciju realizēšana**, lai nodrošinātu ES izvirzītās finanšu vadības prasības, tās piemērojot arī valsts nacionālā finansējuma vadībai, lai nodrošinātu vienotus finanšu vadības standartus visām Valsts kases pārvaldībā nodotajām finansēm;
- 4) **valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldība**, lai nodrošinātu pārvaldībā nodoto līdzekļu maksimālu ieguldījuma drošību un vienlaicīgi panāktu iespējami augstu ienākumu līmeni;
- 5) **Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība** — Valsts kase stratēģisko mērķu sasniegšanā ievēro vienotus iestādes darbības principus personāla vadībā, kvalitātes vadībā, risku vadībā, informāciju tehnoloģiju pielietošanā un informācijas drošībā.

Valsts kases juridiskais statuss un struktūra

Valsts kase ir Finanšu ministrijas pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir efektīva valsts pārvaldes funkciju īstenošana valsts finanšu vadības jomā atbilstoši normatīvo aktu prasībām, realizējot valsts budžeta izpildes organizāciju, valsts parāda vadību, ES politiku instrumentu maksājumu iestādes funkcijas un valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldību.

Valsts kases darbu vada pārvaldnieks. Pārvaldnieku ieceļ un atbrīvo no amata finanšu ministrs.

Valsts kasei ir šādas funkcijas:

- 1) valsts budžeta izpildes un finanšu uzskaites organizēšana;
- 2) maksājumu un asignējumu veikšana no valsts budžeta ieņēmumiem;
- 3) valsts parāda un aktīvu² vadība;
- 4) valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldīšana;
- 5) normatīvajos aktos noteiktās ES politikas instrumentu maksājumu iestādes funkcijas un nacionālās atbildīgās amatpersonas uzdotās nacionālā fonda funkcijas;
- 6) citas normatīvajos aktos noteiktās funkcijas.

Valsts kases juridisko statusu, funkcijas, uzdevumus, kompetenci, tiesības un tiesiskuma nodrošināšanas kārtību nosaka saskaņā ar Valsts pārvaldes likumu 2004.gada 3.augustā izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr.677 "Valsts kases nolikums".

2004.gada 3.decembrī saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu izdots Valsts kases reglaments, kas nosaka Valsts kases struktūru, darba organizāciju, Valsts kases veicamās funkcijas un uzdevumus. Tā kā 2005.gadā veikta Valsts kases struktūrvienību reorganizācija, 2005.gada 1.augustā ir izdots jauns Valsts kases reglaments un 2004.gada 3.decembra Valsts kases reglaments atzīts par spēku zaudējušu.

Valsts kases struktūra (31.12.2005.)

Darba kvalitātes uzlabošanas apsvērumu dēļ 2005.gadā notikušas atbilstošas izmaiņas Valsts kases struktūrā.

Lai nodrošinātu Valsts kases reģionālo norēķinu centru darbības koordinēšanu, veicinātu to darbības uzlabošanu – racionālu budžeta izdevumu sistēmas organizēšanu, kvalitatīvu klientu apkalpošanu un nodrošinātu Valsts budžeta informācijas sistēmas interneta apakšsistēmas eKase pārvaldību —, izveidots **Norēķinu centru koordinācijas departaments**.

Lai uzlabotu iestādes saimniecisko pārvaldību, Grāmatvedības departamenta Saimniecības daļa pārveidota par **Infrastruktūras apsaimniekošanas departamentu**.

² Finanšu resursu vadība.

2005.gadā Informātikas departamenta reorganizācijas ietvaros Informātikas departamentā izveidota jauna struktūrvienība — **Informācijas tehnoloģiju attīstības daļa** un atbilstoši veicamajām funkcijām precizēts Informācijas resursu un tīklu drošības uzraudzības daļas nosaukums — **Infrastrukturās uzturēšanas daļa**. Veikta struktūras reorganizācija **Norēķinu departamentā** — reorganizēta **Norēķinu departamenta Latu maksājumu daļa** un **Valūtas maksājumu daļa** un izveidota **Finanšu darījumu daļa, Kredītu daļa, ES maksājumu daļa** un **Kliringa daļa**. Norēķinu departamenta sastāvā iekļauta arī **Pārskatu departamenta Uzskaites un kontroles daļa**.

Vienota lēmuma pieņemšanas procesa pilnveidošanai saskaņā ar Valsts kases darbības stratēģijā izvirzītajiem mērķiem 2005.gadā darbu turpina šādas komitejas:

Audita ziņojumu izskatīšanas komiteja — lai pilnveidotu Valsts kases iekšējās kontroles sistēmas darbību un sekmētu Valsts kases stratēģisko mērķu sasniegšanu, resursu aizsardzību, efektīvu kontroles pasākumu izveidošanu un uzturēšanu. Komiteja izskata iekšējā audita un ārējo auditoru ziņojumos par Valsts kases darbību ietvertos konstatējumus un secinājumus, ziņojumos iekļautos ieteikumus Valsts kasē izveidotās iekšējās kontroles sistēmas darbības pilnveidojumam un auditēto struktūrvienību sniegtos komentārus par audita laikā konstatētajiem faktiem. Komiteja ir tiesīga pieņemt lēmumus par iespējamajiem pasākumiem būtiskāko Valsts kases risku novēršanai vai mazināšanai.

Budžeta uzraudzības komiteja — lai nodrošinātu Valsts kases noteikto funkciju izpildei piešķirtā valsts pamatbudžeta finansējuma lietderīgu un efektīvu izmantošanu. Komitejas uzdevums ir nodrošināt savlaicīgu nepieciešamo izdevumu plānošanu, noteikt prioritātes piešķirtā finansējuma sadalīšanā un uzraudzīt līdzekļu efektīvu izmantošanu. Komitejas lēmumi ir saistoši visām Valsts kases struktūrvienībām un darbiniekiem.

Valsts parāda vadības komiteja — lai veicinātu sekmīgu valsts parāda vadību un sagatavotu priekšlikumus Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijas pilnveidošanai un īstenošanai.

Kredītkomiteja — lai veicinātu kredītriska vadību, koordinējot Valsts kases struktūrvienību darbību valsts budžeta aizdevumu, valsts vārdā sniegto galvojumu un darījumu partneru limitu uzraudzības jautājumos.

Kvalitātes vadības sistēmas uzraudzības komiteja — lai veicinātu Kvalitātes vadības sistēmas ieviešanu un nodrošinātu tās uzraudzību, stimulētu nepārtrauktu Valsts kases darbības pilnveidošanu, kā arī pakalpojumu atbilstību klientu interesēm. Komitejas uzdevums ir definēt Valsts kases kvalitātes politiku un mērķus, nodrošināt to atbilstību Valsts kases darbības stratēģijai, politikām un mērķiem un aktīvi iesaistīt visu līmeņu vadītājus un darbiniekus kvalitātes politikas ieviešanā un mērķu sasniegšanā.

Risku vadības komiteja — lai nodrošinātu risku pārvaldības sistēmas uzraudzību, izskatītu un novērtētu būtiskākos riskus un pasākumus to mazināšanai, kā arī uzraudzītu Risku vadības plānu izpildi un risku vadības procesa norisi iestādē.

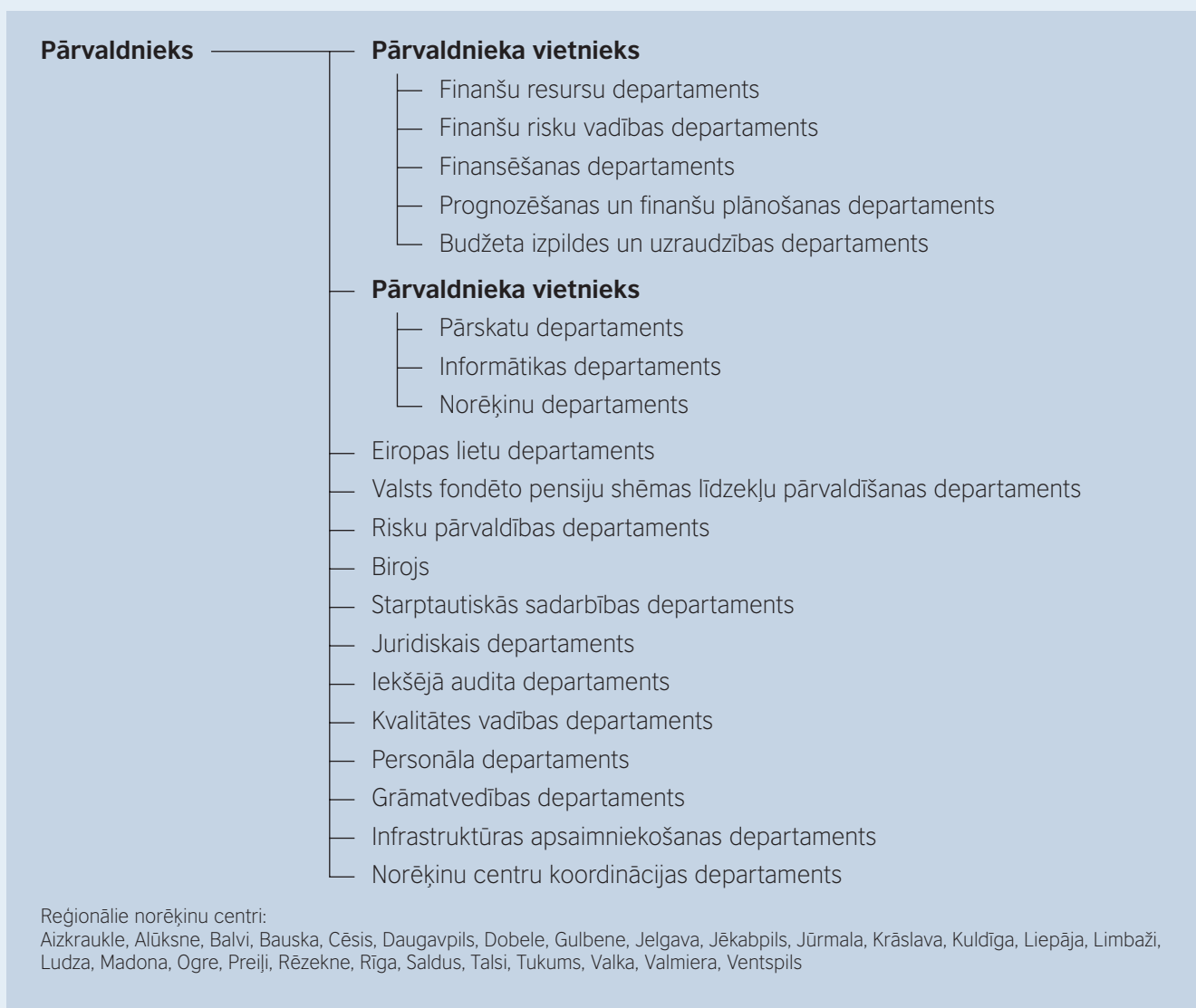
Valsts budžeta grāmatvedības uzskaites komiteja — lai organizētu Valsts kases budžeta grāmatvedības uzskaites politikas izpildes aktualizēšanu un nodrošinātu grāmatvedības politikas izmaiņu vadību. Komitejas uzdevums ir definēt grāmatvedības uzskaites politiku un tās atbilstību grāmatvedības standartiem, noteikt grāmatvedības uzskaites politikas mērķus, pilnveidot un aktualizēt grāmatvedības uzskaites politiku un veicināt grāmatvedības uzskaites politikā noteikto prasību ievērošanu.

Resursu likviditātes komiteja — lai, pamatojoties uz Valsts kases likviditātes nodrošināšanas noteikumiem, uzraudzītu un izvērtētu šo noteikumu izpildi kvalitatīvas finanšu resursu vadības nodrošināšanai. Komitejas uzdevums ir uzraudzīt finanšu resursu likviditāti, lai novērstu maksājumu un likviditātes krīžu iestāšanās risku, pilnveidot Valsts kases likviditātes nodrošināšanas noteikumus un veicināt noteikumos noteikto prasību ievērošanu finanšu resursu vadībā.

Personāla vadības komiteja — lai veicinātu personāla vadību atbilstoši Valsts kases funkcijām un mērķiem. Komitejas uzdevums ir ieviest personāla politiku un stratēģiju, aktīvi iesaistot visu līmeņu vadītājus un darbiniekus.

2005.gadā izveidota **Eiro ieviešanas komiteja** — lai izstrādātu priekšlikumus eiro ieviešanas nodrošināšanai Valsts kases kompetences jomās un koordinētu Valsts kases struktūrvienību iesaistīšanos attiecīgo eiro ieviešanas pasākumu realizēšanā.

Valsts kases struktūras shēma

Valsts kases darbība 2005.gadā

1. Valsts budžeta izpilde

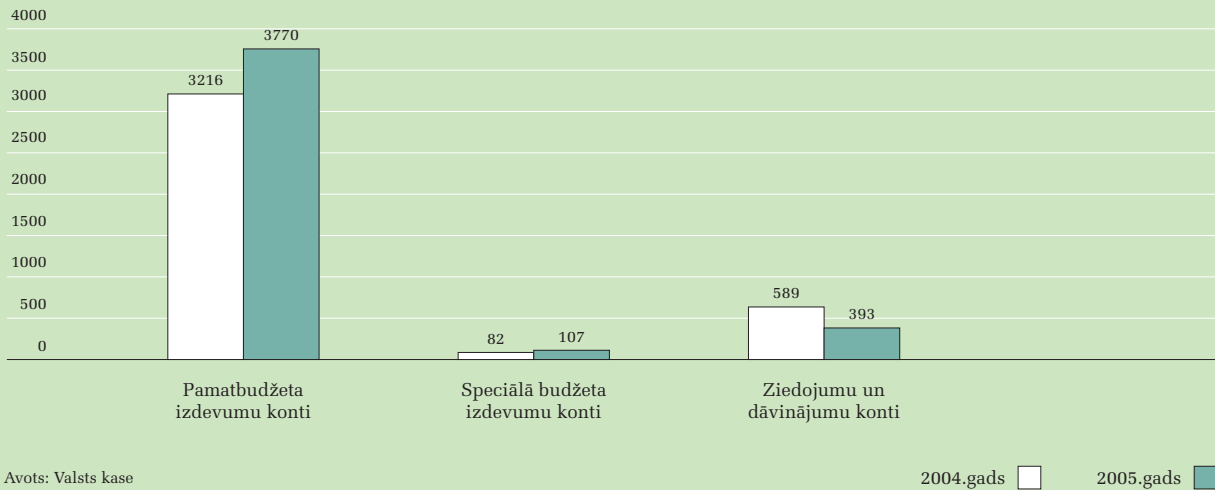
Valsts kasei kā Finanšu ministrijas pakļautībā esošai tiešās pārvaldes iestādei saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību ir deleģēts organizēt valsts budžeta izpildi un finanšu uzskaiti, nodrošināt asignējumu piešķiršanu un budžeta iestāžu maksājumu veikšanu gadskārtējā valsts budžeta apropriācijas ietvaros.

Realizējot valsts budžeta izpildi, Valsts kase uztur Valsts budžeta izpildes sistēmu, kurā budžeta izpildītājiem atver budžeta kontus, piešķir asignējumus saskaņā ar finansēšanas plāniem, nodrošina budžeta iestāžu maksājumus, pieņemot tos izpildei gan maksājumu dokumentu veidā, gan tiešsaistes režīmā *eKasē*, uzskaita budžeta finansēto institūciju budžeta izpildes darījumus, uzraugot to atbilstību gadskārtējā valsts budžeta apropriācijai, un uzskaita valsts budžeta ieņēmumus, kā arī sniedz informāciju Valsts ieņēmumu dienestam par iemaksājamiem nodokļiem un nodevām.

Nodrošinot vienotu valsts finanšu uzskaiti, Valsts kase izstrādā normatīvos aktus par valsts un pašvaldību budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaiti, nosakot vienotus grāmatvedības uzskaites principus, vienotu grāmatvedības kontu plānu un Ministru kabineta apstiprinātām klasifikācijām atbilstošu pārskatu sistēmu, kas ļauj iegūt informāciju par budžeta izpildi gan pēc naudas plūsmas, gan uzkrāšanas grāmatvedības principiem. Valsts un pašvaldību budžeta iestāžu sniegto pārskatu apkopošanu nodrošina vienotā budžeta pārskatu sistēmā, kuru izmanto ne tikai Valsts kase, bet arī Finanšu ministrija, Valsts kontrole, Latvijas Banka, Centrālā statistikas pārvalde un citas valsts pārvaldes iestādes.

2005.gadā valsts budžeta izpildes nodrošināšanai Valsts kase piešķirusi asignējumus 2 867 609 981 lata apmērā, tajā skaitā 2 179 636 089 latus pamatbudžetam un 687 973 892 latus speciālajam budžetam. Asignējumi piešķirti 1 075 budžeta finansētām institūcijām, kurām kopumā atvērti 4 270 konti, kas ir par 383 kontiem jeb 9,9% vairāk nekā 2004.gadā. Pamatbudžeta izdevumu kontu skaits 2005.gadā, salīdzinot ar 2004.gadu, ir pieaudzis par 554 kontiem jeb 17,2% (sk.1.att.). Ievērojami pamatbudžeta izdevumu kontu skaitu palielinājis mērķdotāciju investīcijām pašvaldībām un mērķdotāciju pašvaldības pasākumiem pieaugums: katram projektam atvērts atsevišķs pamatbudžeta konts. Pamatbudžeta izdevumu kontu skaita pieaugums saistīts arī ar bezpeļņas kapitālsabiedrību reorganizēšanos par valsts aģentūrām, kuru finansējums iekļauts gadskārtējā valsts budžeta likumā. Atsevišķu šo valsts aģentūru darbība ir saistīta ar ES finansēto projektu koordinēšanu, kuru līdzekļi iekļauti gadskārtējā valsts budžeta likumā, un valsts budžeta finansētām institūcijām, kurām tos līdz šim pārskaitīja uz ziedojumu un dāvinājumu kontiem, bija nepieciešams atvērt pamatbudžeta izdevumu kontus un slēgt ziedojumu un dāvinājumu kontus. Tāpēc 2005.gadā, salīdzinot ar 2004.gadu, ziedojumu un dāvinājumu kontu skaits ir samazinājies par 196 kontiem jeb 33,3% (sk.1.att.). Speciālā budžeta izdevumu konti 2005.gadā ir par 25 kontiem jeb 30,5% (sk.1.att.) vairāk nekā 2004.gadā – šie papildu konti atvērti Eiropas Sociālā fonda projektu realizēšanai.

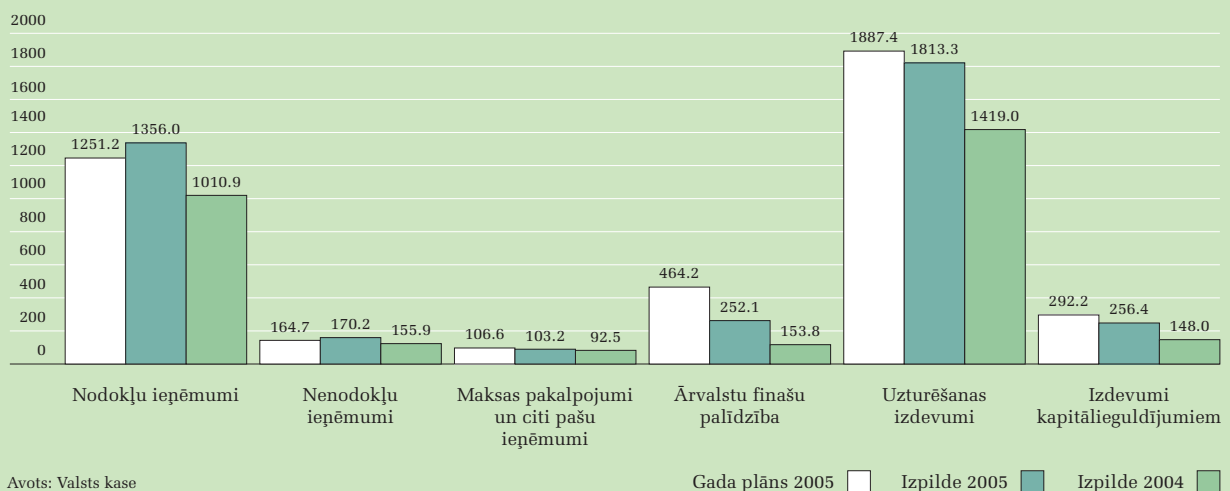
1.attēls. Valsts budžeta izdevumu kontu skaits 2004. un 2005.gadā

2005.gadā atvērti 312 pamatbudžeta ieņēmumu konti, kas ir par 51 kontu jeb 14% mazāk nekā 2004.gadā, jo samazināts akcīzes nodokļu ieskaitīšanai paredzēto kontu skaits.

Realizējot valsts budžeta izpildi, Valsts kase 2005.gadā ir apstrādājusi 10 174 644 maksājumu uzdevumus, kas par 3 778 423 maksājumu uzdevumiem jeb 59,1% pārsniedz 2004.gadā apstrādāto maksājumu uzdevumu skaitu. Veikto maksājumu skaits ir ievērojami pieaudzis, jo, sākot ar 2005.gada 1.jūliju, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (VSAA) sociālos maksājumus (pensijas un pabalstus) pārskaita uz saņēmēja kontiem (līdz tam — uz komercbankām). Arī aktīvāka ES naudas apgūšana sekmējusi maksājumu skaita pieaugumu.

2.attēls. Valsts pamatbudžeta izpilde 2005.gadā (miljonos LVL)

Nodokļu un nenodokļu ieņēmumi ir pārsnieguši 2005.gada plānu — nodokļu ieņēmumi ir par 104,8 milj. latu jeb 8,4% lielāki, bet nenodokļu ieņēmumi — par 5,5 milj. latu jeb 3,3% lielāki. Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi ir par 3,4 milj. latu jeb 3,2% mazāki nekā plānots. Arī ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības ir

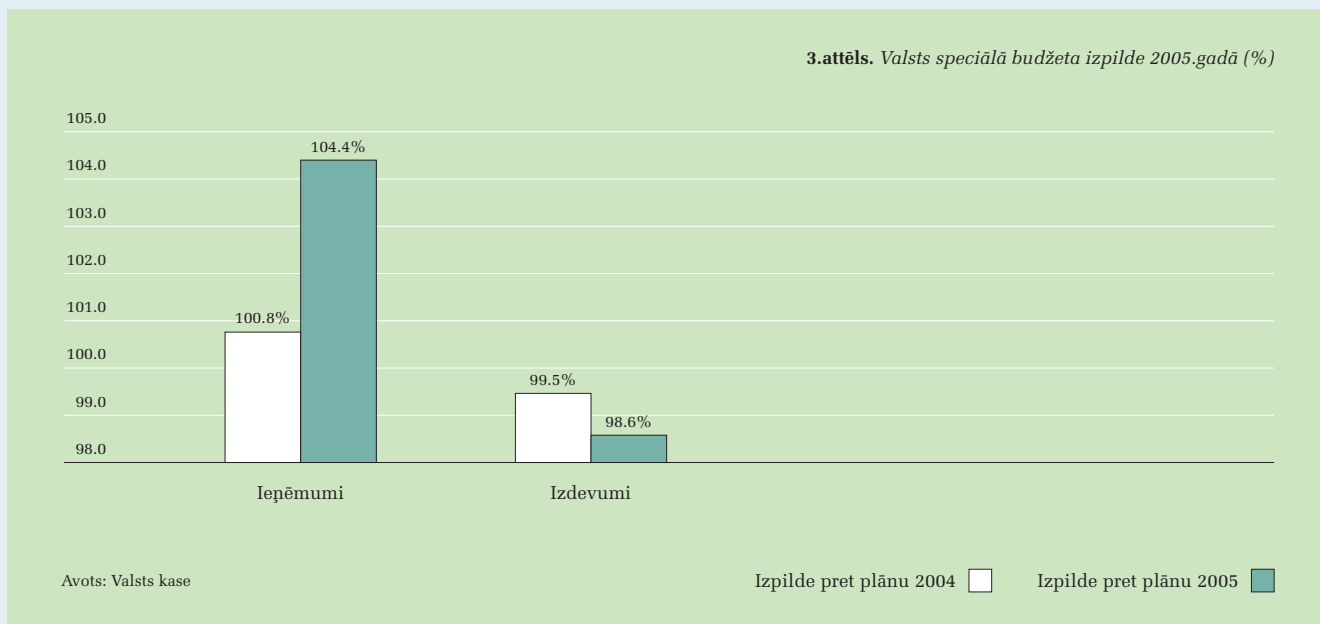
mazāki par plānoto — par 212,1 milj. latu jeb 45,7% (sk. 2.att.). Kopējie valsts pamatbudžeta ieņēmumi 2005.gadā ir 1 881,5 milj. latu pret plānotajiem 1 986,8 milj. latu, un ieņēmumu izpilde pret plānu ir 94,7%.

Salīdzinot ar 2004.gadu, pamatbudžeta ieņēmumi 2005.gadā ir par 468,5 milj. latu jeb 33,2% lielāki, nodokļu ieņēmumi ir par 345,1 milj. latu jeb 34,1% lielāki, nenodokļu ieņēmumi – par 14,3 milj. latu jeb 9,2% lielāki, ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi — par 10,7 milj. latu jeb 11,6% lielāki, bet ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības – par 98,4 milj. latu jeb 64,0% lielāki nekā 2004.gadā.

Valsts pamatbudžeta izdevumi 2005.gadā ir 2 069,7 milj. latu atšķirībā no plānotajiem 2 179,6 milj. latu, līdz ar to izdevumu izpilde pret plānu ir 95%. Uzturēšanas izdevumi ir par 74,1 milj. latu jeb 3,9% mazāki nekā plānots, bet izdevumi kapitālieguldījumiem — par 35,8 milj. latu jeb 12,3% mazāki nekā plānotie.

Speciālā budžeta ieņēmumi 2005.gadā ir 769,3 milj. latu, kas ir par 32,8 milj. latu jeb 4,4% lielāki nekā plānots, savukārt 2004.gadā valsts speciālā budžeta ieņēmumi bija 658 milj. latu, kas pārsniedza plānotos ieņēmumus par 5,4 milj. latu jeb 0,8% (sk. 3.att.). Speciālā budžeta izdevumi 2005.gadā ir 678,1 milj. latu, kas ir par 9,8 milj. latu jeb 1,4% mazāk nekā plānots (sk. 3.att.), bet 2004.gadā izdevumi bija par 3,1 milj. latu jeb 0,5 % mazāki nekā plānots.

Valsts budžets 2005.gadā bijis ar fiskālo deficītu — 98,7 milj. latu, kas ir 1,2 % no iekšzemes kopprodukta (IKP). Arī 2004.gadā valsts budžets bija ar fiskālo deficītu — 82,7 milj. latu, kas bija 1,1 % no IKP.

2005.gadā saskaņā ar Likuma par budžetu un finanšu vadību 32.pantu sagatavots un pēc akceptēšanas Ministru kabinetā kopā ar Latvijas Republikas Valsts kontroles Atzinumu par Latvijas Republikas 2004.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem un Ziņojumu par Latvijas Republikas 2004.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem Saeimai iesniegts Latvijas Republikas 2004.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un pašvaldību budžetiem (3 sējumi, 839 lpp.).

Nozīmīgs Valsts kases uzdevums ir pašvaldību budžetu pārskatu apkopošana. 2005.gadā Valsts kase, izstrādājot Ministru kabineta normatīvos aktus par mēneša un ceturkšņa pārskatu sagatavošanu un iesniegšanu, nodrošinājusi, ka 2006.gadā pārskatu iesniedzēji varēs iesniegt un akceptēt mēneša un ceturkšņa pārskatus elektroniski, tādējādi atsakoties no parakstīta pārskata papīra veidā iesniegšanas Valsts kasē. Pašvaldību mēneša pārskatu

iesniegšanā jau otro gadu darbojas pašvaldību gada un mēneša pārskatu apkopošanas programmatūra, kas bāzēta uz jaunākajiem tehnoloģiju sasniegumiem un izmanto interneta vidi tiešsaistes režīmā. 2006.gadā ekspluatācijā plānots nodot izmaiņas programmatūrā, ieviešot pārskatu elektronisko akceptēšanu, tāpēc Valsts kase 2005.gadā organizējusi reģionālos informatīvos seminārus pašvaldību un iestāžu darbiniekiem par elektroniskās akceptēšanas programmatūru, lai sekmētu tās veiksmīgu ieviešanu un novērstu iespējamās neskaidrības.

Saskaņā ar Likuma par budžetu un finanšu vadību deleģējumu 2005.gadā Valsts kase ir izstrādājusi šādus Ministru kabineta normatīvos aktus, kas nosaka vienotus valsts un pašvaldību budžeta iestāžu uzskaites principus, radot starptautisko standartu pamatnostādņem atbilstošu normatīvo bāzi, kā arī pārskatu sagatavošanas un iesniegšanas kārtību:

- 1) Ministru kabineta 2005.gada 21.jūnija noteikumi Nr.440 "Noteikumi par budžeta iestāžu pamatlīdzekļu nolietojuma normām un pielietošanas nosacījumiem";
- 2) Ministru kabineta 2005.gada 21.jūnija noteikumi Nr.446 "Valsts budžeta iestāžu un pašvaldību gada pārskatu sagatavošanas kārtība" un Ministru kabineta 2005.gada 13.decembra noteikumi Nr.951 "Grozījumi Ministru kabineta 2005.gada 21.jūnija noteikumos Nr.446 "Valsts budžeta iestāžu un pašvaldību gada pārskatu sagatavošanas kārtība"";
- 3) Ministru kabineta 2005.gada 21.jūnija noteikumi Nr.425 "Kārtība, kādā pašvaldības sagatavo un iesniedz mēneša pārskatus par budžeta izpildi, finansēšanu, aizņēmumu un galvojumu apjomu" un Ministru kabineta 2005.gada 25.oktobra noteikumi Nr.812 "Grozījumi Ministru kabineta 2005.gada 21.jūnija noteikumos Nr.425 "Kārtība, kādā pašvaldības sagatavo un iesniedz mēneša pārskatus par budžeta izpildi, finansēšanu, aizņēmumu un galvojumu apjomu"";
- 4) Ministru kabineta 2005.gada 28.jūnija noteikumi Nr.478 "Finansēšanas plānu izstrādes kārtība";
- 5) Ministru kabineta 2005.gada 5.jūlija noteikumi Nr.487 "Budžeta finansētu institūciju ilgtermiņa saistību reģistrācijas kārtība";
- 6) Ministru kabineta 2005.gada 25.oktobra noteikumi Nr.811 "Valsts budžeta iestāžu un pašvaldību ceturkšņa finanšu pārskatu sagatavošanas kārtība";
- 7) Ministru kabineta 2005.gada 15.novembra noteikumi Nr.867 "Kārtība, kādā budžeta iestādes kārto grāmatvedības uzskaiti".

Minēto normatīvo aktu sagatavošanas laikā Valsts kase aktīvi konsultējusies ar praktizējošiem pašvaldību un ministriju grāmatvežiem par noteikumu projektos iekļaujamo normu pielietošanu, tādējādi nodrošinot pašvaldībām un ministrijām savlaicīgu informāciju par gaidāmajām pārmaiņām un informācijas apmaiņu ar Valsts kasi par iespējamajām problēmām šo normu pielietošanā un to novēršanu.

Kvalitatīvai Valsts kases funkciju izpildei ir nepieciešama cieša sadarbība ar pašvaldībām un Latvijas Pašvaldību savienību. Ikdienā Valsts kase pašvaldībām sniedz konsultācijas pārskatu sagatavošanas un grāmatvedības uzskaites jautājumos gan klātienē, gan telefoniski, gan rakstiski.

Valsts kases darbības stratēģija paredz Valsts kases sniegto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanu atbilstoši finanšu vadības labākajai starptautiskajai praksei un, pielietojot mūsdienīgas tehnoloģijas, automatizēt darījumu apstrādi. Jau otro gadu valsts budžeta izpildes jomā Valsts kasē veiksmīgi izmanto valsts budžeta informācijas apakšsistēmu *eKase*, kas paredzēta Valsts kases pakalpojumu sniegšanai internetā.

Ar *eKasi* Valsts kase nodrošina attālinātu pakalpojumu pieejamību budžeta finansētām institūcijām un pašvaldībām, vienlaikus garantējot nepieciešamo informācijas drošību un konfidencialitāti. Izmantojot *eKasi*, Valsts kases klientiem ir iespējams:

- 1) veikt maksājumus;
- 2) pārbaudīt maksājuma rīkojumu izpildes rezultātus;
- 3) saņemt finanšu informāciju par kontu stāvokli, valsts budžeta finansēšanas plānu izpildi, kontu apgrozījuma izrakstus un kontu mēneša kopsavilkumus.

2005.gadā sadarbības līgumus par *eKases* sistēmas izmantošanu noslēguši 604 klienti. Kopējā caur *eKasi* veiktā latu plūsmas maksājumu attiecība pret kopējo latu plūsmu ir 32%.

2005.gada jūnijā uzsākts sadarbības projekts ar VSAA par pensiju un pabalstu maksājumu veikšanu, izmantojot *eKasi*. No 2005.gada 1.jūlija VSAA pabalstus un pensijas ieskaita tieši klienta bankas vai Pasta norēķinu sistēmas kontā, izmantojot *eKasi*. Tādējādi VSAA izmanto *eKases* sniegtās iespējas un no 1.jūlija vairs neizmanto starpniekbankas pakalpojumus, lai pensijas un pabalstus pārskaitītu klientu kontos. Šobrīd, izmantojot *eKasi*, VSAA mēnesī veic ap 600 000 maksājumu. Līdz šim bezskaidras naudas pārskaitījumiem VSAA mēnesī tērēja ap 58 000 latu. Valsts kases pakalpojuma izmantošana dod iespēju ekonomēt valsts budžeta līdzekļus, ietaupot ne mazāk kā 700 000 latu gadā.

Lai sekmētu *eKases* sistēmas ieviešanas gaitu, noskaidrotu iespējamās problēmas un meklētu to risinājumus, 2005.gada sākumā Valsts kase veikusi *eKases* prezentācijas reģionālajos norēķinu centros, kuras apmeklēja 598 Valsts kases norēķinu centru klienti.

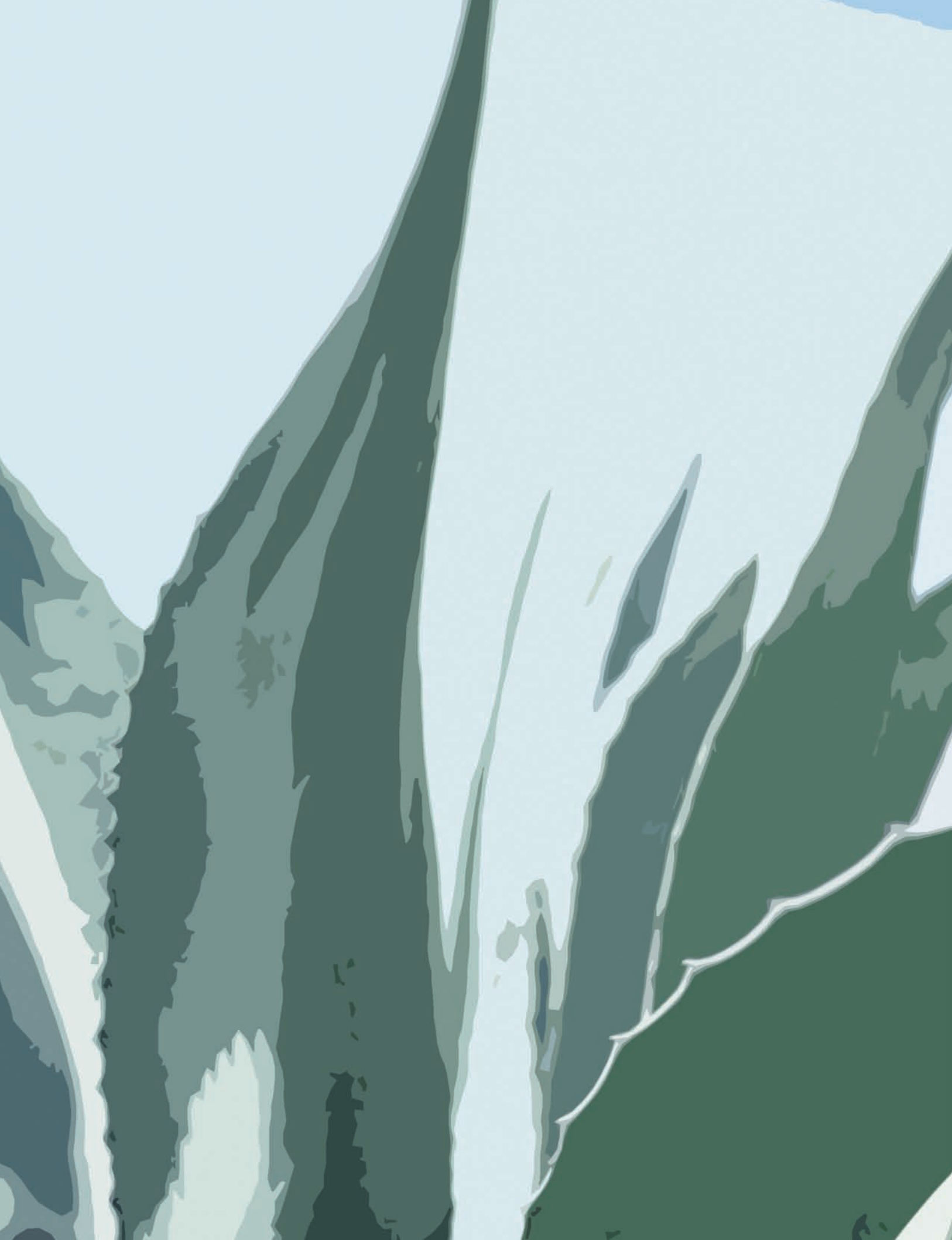
Lai pilnveidotu Valsts kases darbību un uzlabotu *eKases* sniegto pakalpojumu kvalitāti, 2005.gadā veikta *eKases* sistēmas klientu aptauja. Aptaujas ietvaros saņemtie ierosinājumi apkopoti un ņemti vērā turpmākajā darbā ar *eKasi*. Aptaujas dati uzrāda, ka vairāk nekā puse respondentu *eKases* darbību kopumā novērtējuši kā labu un teicamu.

eKases sistēmu Valsts kase uzskata par stratēģiski nozīmīgu objektu un turpinās to attīstīt un pilnveidot, piedāvājot klientiem visaptverošu un funkcionālu finanšu sistēmu.

2005.gadā vienlaicīgi ar jauno informācijas tehnoloģiju projektu realizāciju uzsākta “Konceptijas Valsts kases reģionālo norēķinu centru funkciju, to realizācijai nepieciešamo resursu pārskatīšanai un optimizācijai” pakāpeniska īstenošana. Konceptijas ietvaros, lai uzlabotu Valsts kases norēķinu centru darbu ar klientiem, uzsākta pakāpeniska pāreja uz norēķinu centru klientu apkalpošanu tiešsaistes režīmā, piedāvājot iespēju saņemt mūsdienīgus finanšu pakalpojumus un nosakot norēķinu centra darbiniekiem primāro funkciju — konsultatīvo pakalpojumu sniegšanu klientiem.

2005.gada 21.novembrī Vispasaules Starpbanku finanšu telekomunikāciju sabiedrība (S.W.I.F.T.) (organizācija, kas nodrošina standartizētu un drošu starpbanku finanšu ziņojumu pārraidi, izmantojot telekomunikāciju tīklu) atzina, ka Valsts kase ir izpildījusi organizācijas izvirzītos nosacījumus, un apstiprināja Valsts kases tiesības no 2005.gada 4.decembra izmantot S.W.I.F.T. sistēmu IMI (Investment Management Institution) statusā. Dalība S.W.I.F.T. Valsts kasei dod iespēju saņemt un nosūtīt maksājumu informāciju uz Latvijas Banku un kredītiestādēm, izmantojot pasaulē atzītu un drošu starpbanku komunikācijas sistēmu, un nodrošināt ātru informācijas apmaiņu. S.W.I.F.T. ziņojumu sistēmu Valsts kasē izmanto noslēgto finanšu darījumu nosacījumu apstiprināšanai un maksājumu informācijas apmaiņai.

Izpildot Finanšu ministrijas valsts budžeta apakšprogrammu “Iemaksas starptautiskajās organizācijās”, Valsts kase laicīgi un pilnā apmērā ir nodrošinājusi Latvijas Republikas ikgadējo dalības maksājumu veikšanu starptautiskajās organizācijās, kā arī veikusi maksājumus to starptautisko finanšu institūciju kapitālā un/vai rezervēs, kur Latvijas Republika ir kapitāldaļu turētāja, nodrošinot uzņemto saistību izpildi.

2. Valsts parāda un aktīvu vadība

Saskaņā ar finanšu ministra pilnvarojumu Valsts kase kā Finanšu ministrijas pakļautības iestāde ir pilnvarota veikt valsts parāda un uz laiku brīvo valsts budžeta līdzekļu vadību, veikt darījumus ar atvasinājumiem finanšu instrumentiem, kā arī citus darījumus valsts parāda vadības ietvaros, kā arī organizēt valsts budžeta aizdevumu un galvojumu izsniegšanu un uzraudzību.

Gadskārtējais valsts budžeta likums nosaka maksimālo pieļaujamo neatmaksātā valsts parāda apmēru uz gada beigām, savukārt valsts parāda portfeļa un aizņēmumu vadības mērķi, pamatprincipi un uzdevumi valsts parāda vadības ietvaros vidējā termiņā noteikti Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā, kuru apstiprina finanšu ministrs.

Valsts aizņēmumu apjomu, valsts parāda līmeni un attiecīgi izmaksas, kas jānovirza parāda saistību izpildei, ietekmē kopējās finansēšanas nepieciešamības apjoms, kuru veido valsts budžeta finansējama fiskālais deficīts, valsts parāda saistību dzēšamais apjoms, kā arī valsts budžeta cikla un saistību izpildes nodrošināšanai nepieciešamais likvido finanšu resursu rezerves apjoms. Kopējās finansēšanas nepieciešamības segšanai kārtējā gadā plānotos pasākumus un finansēšanai piemērotāko finanšu instrumentu izvēli nosaka ikgadējs Resursu piesaistīšanas plāns vidējam termiņam, kuru, ņemot vērā Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktās vadlīnijas, izstrādā Valsts kase un apstiprina finanšu ministrs, pirms apstiprināšanas saskaņojot viedokļus ar Latvijas Banku.

Pamatojoties uz Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteikto nepieciešamību nodrošināt ikdienas minimālo finanšu resursu likviditātes rezervi, uz laiku brīvos likvidos resursus Valsts kase izvieto termiņnoguldījumos komercbankās un Latvijas Bankā saskaņā ar finanšu ministra pilnvarojumu un Valsts kases darījumu partneru limitu ietvaros.

Valsts parāda vadības ietvaros Valsts kase organizē trīs lielāko starptautisko reitinga aģentūru — *Fitch Ratings*, *Standard&Poor's* un *Moody's Investors Service* — analītiķu vizītes Latvijā, tādējādi nodrošinot iespēju investoriem regulāri saņemt jaunāko informāciju par Latviju, analizēt viedokli par Latvijas attīstības tendencēm un iespējamajiem riskiem. Informāciju investori izmanto, lai novērtētu iespējas veikt investīcijas Latvijā (t.sk. valsts emitētajos vērtspapīros). Līdz ar to kredītreitings valstij ir būtisks faktors finanšu līdzekļu pieejamībai, un tas ietekmē aizņemto resursu cenu. Reitinga aģentūras ne tikai katru gadu pārskata Latvijas Republikas kredītreitingu un tā nākotnes novērtējumu, bet piešķir arī reitingu konkrētam valsts emitētajam vērtspapīram.

Saskaņā ar finanšu ministra deleģējumu Valsts kase nodrošina valsts budžeta aizdevumu izsniegšanu un izsniegto aizdevumu apkalpošanu gadskārtējā budžeta likumā noteiktajos apmēros.

Valsts parāda vadības stratēģija

2005.gadā Valsts kase pilnībā realizējusi finanšu ministra apstiprināto Latvijas Valsts parāda vadības stratēģiju. Aizņēmumi veikti, ievērojot stratēģijā noteiktos pamatprincipus, savukārt parāda portfeļa vadībā pielietoti atvasinātie finanšu instrumenti, lai ievērotu stratēģijā noteiktos parāda portfeļa rādītājus.

Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteikti valsts parāda vadības mērķi un uzdevumi. Stratēģija nosaka Valsts kases darbību vidējā termiņā, veicot valsts parāda vadību saskaņā ar ekonomikas attīstības tendencēm, kā arī situāciju Latvijas un pasaules finanšu tirgos. 2005.gada 2.martā finanšu ministrs apstiprināja precizēto Latvijas Valsts parāda vadības stratēģiju, kuras galvenās izmaiņas ir:

- 1) sakarā ar lata kursa piesaistes maiņu eiro un lai samazinātu valsts parāda valūtu risku, noteikts, ka tīrā valūtu parāda etalons ir 100% eiro ar pieļaujamo +/-5% novirzi (iepriekš — atbilstoši SDR valūtu groza kompozīcijai);
- 2) ņemot vērā notikušo lata kursa piesaistes maiņu no SDR valūtu groza uz eiro, kas aizņēmumiem eiro valūtā samazina valūtu risku, kā arī to, ka latu procentu likmes joprojām bija lielākas par eiro procentu likmēm un jau salīdzinoši netālā nākotnē tika plānota iekļaušanās vienotajā eiro zonas finanšu tirgū, kas samazināja latu finanšu tirgus attīstības veicināšanas pasākumu aktualitāti, noteikts samazinājums minimālajam pieļaujamajam latu parāda īpatsvaram portfeli.

Latvijas Valsts parāda vadības stratēģija nodala parāda portfeļa vadību no aizņēmumu vadības. Valsts parāda portfeļa vadības mērķis ir pārvaldīt valsts parāda portfeļa finanšu riskus, un šī mērķa sasniegšanai noteikti vairāki parāda portfeļa struktūras rādītāji:

- 1) latu parāda īpatsvars;
- 2) dzēšanas profils;
- 3) fiksētas procentu likmes īpatsvars;
- 4) procentu likmju vidējais svērtais fiksētais periods;
- 5) valūtu kompozīcija tīrajam valūtu parādam.

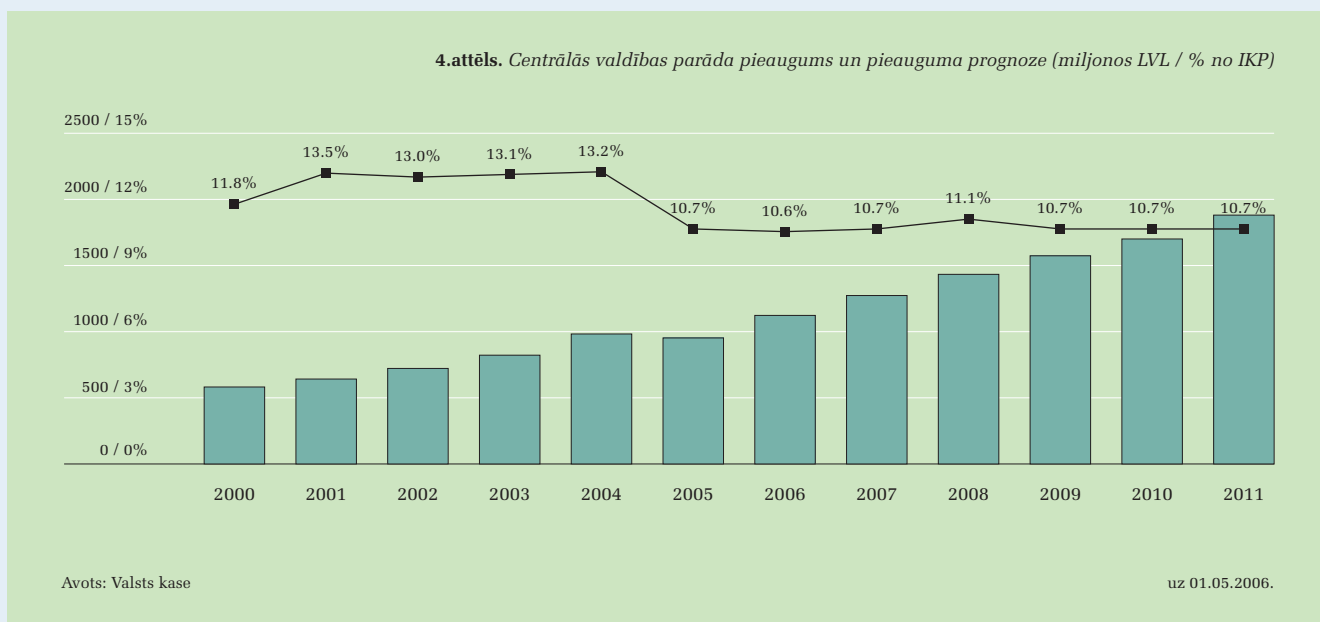
Valsts aizņēmumu vadības mērķis ir nodrošināt nepieciešamos finanšu resursus un to likviditāti valsts budžeta deficīta finansēšanai un valsts parāda pārfinansēšanai, kā arī aizņēmumu darījumu veikšanu ar labvēlīgiem nosacījumiem. Šī mērķa sasniegšanai izvirzīti vairāki pamatprincipi:

- 1) nodrošināt pastāvīgu finanšu resursu piesaistīšanas iespēju;
- 2) nodrošināt ikdienas minimālo finanšu resursu likviditātes rezervi;
- 3) katru aizņēmumu darījumu veikt profesionāli;
- 4) veicināt finanšu tirgus attīstību;
- 5) veicot aizņēmumu darījumus, ievērot arī valsts parāda portfeļa vadības pamatprincipus;
- 6) veidot Latvijas kā "aizņēmējas" tēlu vislabākajā nozīmē.

Valsts parāda izmaiņas 2005.gadā

Ņemot vērā likumā "Par valsts budžetu 2005.gadam" finansējamo valsts budžeta fiskālo deficītu, kas bija plānots 141,2 milj. latu apmērā, bet faktiski sasniedza 98,7 milj. latu, 2005.gadā nav realizēti visi plānotie aizņēmšanās pasākumi, t.sk. nav izmantoti Eiropas Investīciju bankas (EIB) aizdevumi transporta infrastruktūras projektu līdzfinansēšanai un ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansēto projektu līdzfinansēšanai. 2005.gadā veikta valsts parāda pārfinansēšana, kā arī vairāku aizņēmumu pirmstermiņa atmaksas 35,2 milj. latu ekvivalentā. Neskatoties uz to, ka valsts parāda apjoms 2005.gadā palielinājusi VAS Latvijas Hipotēku un zemes banka saistību pārņemšana, 2005.gada laikā valsts parāds ir samazinājies par 20,3 milj. latu un 2005.gada 31.decembrī veidoja 960,3 milj. latu (pēc nomināla) jeb 11,2% no IKP, nepārsniedzot likumā "Par valsts budžetu 2005.gadam" 1 114,0 milj. latu apmērā noteikto maksimālo parādu gada beigās.

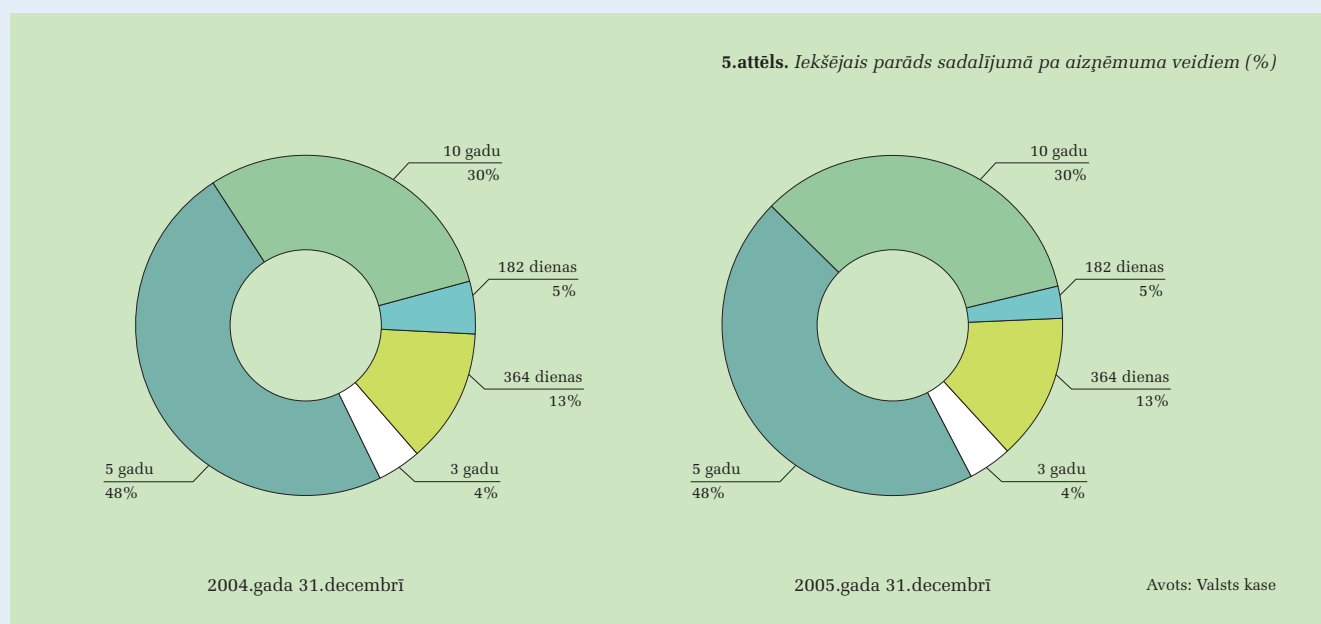
Ņemot vērā Valsts kases un Finanšu ministrijas prognozes, paredzams, ka valsts parāds vidējā termiņā nepārsniegs 12% no IKP (sk. 4.att.).

Valsts iekšējais parāds

Valsts iekšējais (latu) parāds pēc nomināla 2005.gada 31.decembrī bija 422,95 milj. latu.

2005.gadā iekšējais parāds bijis ar "nulles pieaugumu", t.i., 2005.gadā dzēšamie iekšējā tirgus vērtspapīri pārfinansēti ar citiem valsts iekšējā aizņēmuma tirgus vērtspapīriem, faktiski pat nedaudz samazinot apgrozībā esošo vērtspapīru apjomu. Sekojot līdzī ilgtērmiņa latu un eiro procentu likmju konverģencei, kā arī ņemot vērā makroekonomiskos riskus, Resursu piesaistīšanas plāns 2006.gadam paredz iekšējā latu parāda pieaugumu aptuveni 121 milj. latu apmērā, galvenokārt palielinot vērtspapīru ar dzēšanas termiņu pieci un 10 gadi īpatsvaru apgrozībā. 2005.gadā nedaudz mainījies apgrozībā esošo valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru veidu procentuālais īpatsvars iekšējā parādā (sk. 5.att.).

2005.gadā emitēti četri sešu mēnešu parādzīmju laidieni 20,18 milj. latu apjomā, kas ir par 9,8 milj. latu mazāk nekā 2004.gadā, un seši 12 mēnešu parādzīmju laidieni 57,59 milj. latu apmērā, kas ir par 4,5 milj. latu vairāk nekā 2004.gadā, kā arī realizētas piecu un 10 gadu obligāciju emisijas programmas 61,61 milj. latu apmērā.

Valsts ārējais parāds

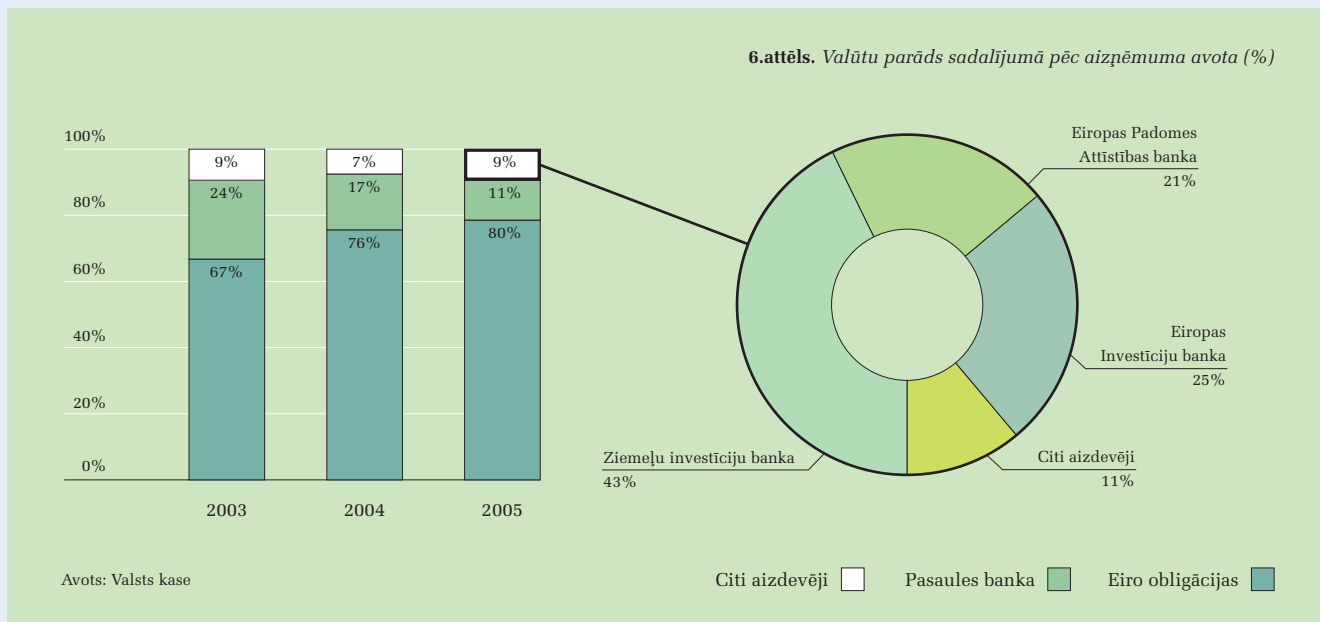
Valsts ārējais (valūtu) parāds pēc nomināla 2005.gada 31.decembrī bija 537,36 milj. latu.

2005.gadā valsts ārējais parāds samazinājies par 17,6 milj. latu. Šo ārējā parāda samazinājumu veido vairāku ārvalstu aizņēmumu pirmstermiņa atmaksa t.sk. Pasaules Bankas "PSAL I" kredīta atmaksa 41 milj. ASV dolāru apmērā, Japānas Starptautiskās sadarbības bankas (*Japan Bank for International Cooperation — JBIC*, iepriekš — *Japānas Eksporta un importa banka*) Rehabilitācijas aizņēmuma atmaksa 5,6 milj. latu apmērā, Japānas Starptautiskās sadarbības bankas un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas kredītu atmaksa 423 milj. Japānas jenu un 3,7 milj. ASV dolāru apmērā, kā arī pirms termiņa atmaksāts Pasaules Bankas aizdevums, kurš izmantots Rīgas cietao atkritumu saimniecības projekta īstenošanai.

Iepriekš minēto kredītu pirmstermiņa atmaksa daļēji — 22 milj. latu apmērā — finansēta ar saņemtajiem līdzekļiem no 2004. un 2005.gadā noslēgtajiem atvasinātajiem finanšu instrumentiem, kas pielietoti Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteikto valūtu atklātās pozīcijas un procentu likmju vidēja svērtā fiksētā perioda rādītāja (*duration*) ievērošanai.

2005.gada 31.decembrī lielāko daļu (93%) no valsts ārējā parāda veido aizņēmumi no kapitāla tirgus, kas ir eiro obligācijas ar dzēšanas termiņu 2008.gads un 2014.gads (sk. 6.att.).

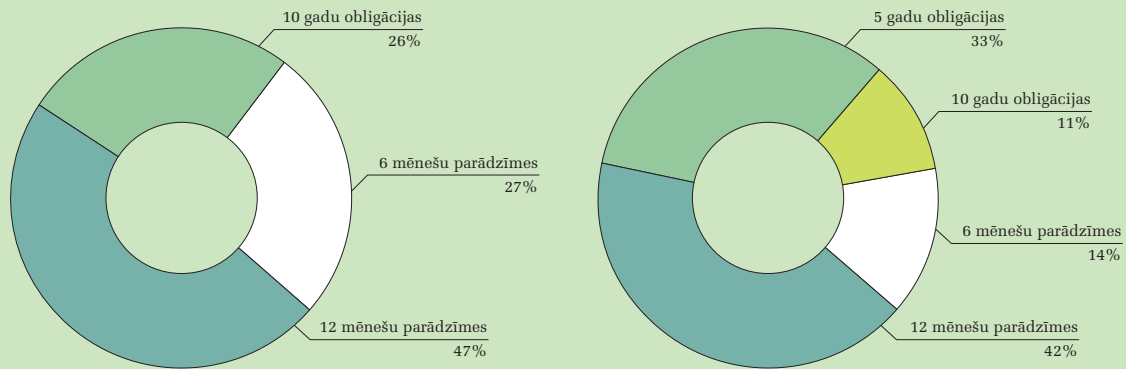
Valsts aizņēmumu vadība

Valsts aizņēmumu vadības mērķis ir nodrošināt nepieciešamos finanšu resursus un to likviditāti valsts budžeta deficīta finansēšanai un valsts parāda pārfinansēšanai, kā arī aizņēmumu darījumu veikšanu ar izdevīgiem nosacījumiem.

Iekšējie aizņēmumi

2005.gadā emitēts gandrīz viss iepriekš paredzētais valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru emisijas apjoms — plānoto 142,1 milj. latu vietā emitēti vērtspapīri 139,4 milj. latu apmērā. Nelielais samazinājums galvenokārt saistīts ar viena gada parādzīmju izsoles atcelšanu 2005.gada augustā labāku valsts budžeta izpildes rādītāju dēļ. 2005.gada laikā valsts vērtspapīru apjoms apgrozībā samazinājies par 2,3 milj. latu, sasniedzot 420,7 milj. latu. Līdzīgi kā iepriekš, arī 2005.gadā finansēšanai 56% apmērā izmantotas īstermiņa (sešu un 12 mēnešu) parādzīmes, kā arī vidēja (piecu gadu) un ilgtermiņa (10 gadu) obligācijas – attiecīgi 44% apmērā no kopējā finansējuma (sk. 7.att.).

7.attēls. Veiktie iekšējie aizņēmumi sadalījumā pa vērtspapīru veidiem (%)

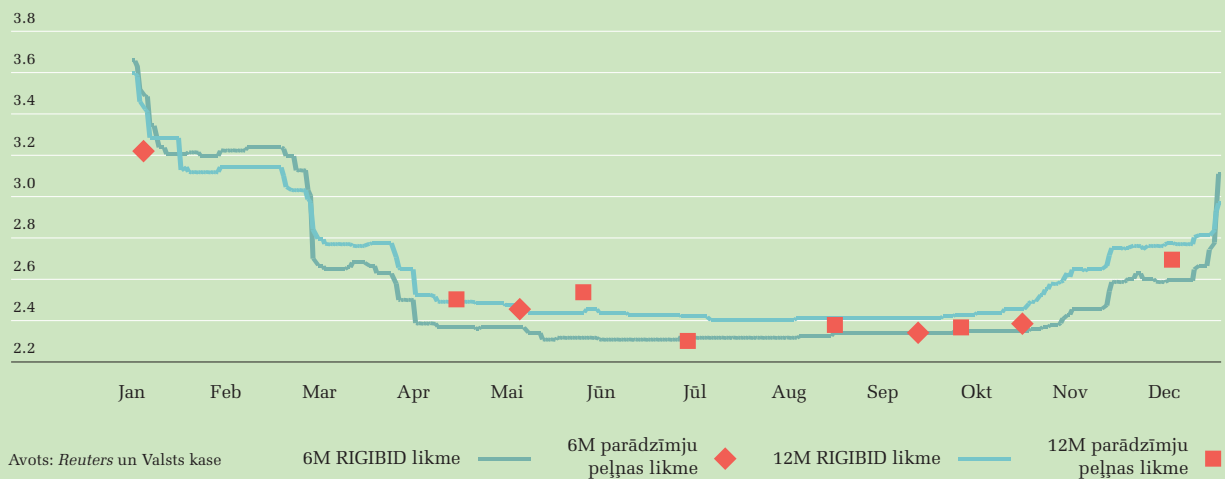
2004.gadā ņemtie aizņēmumi

2005.gadā ņemtie aizņēmumi

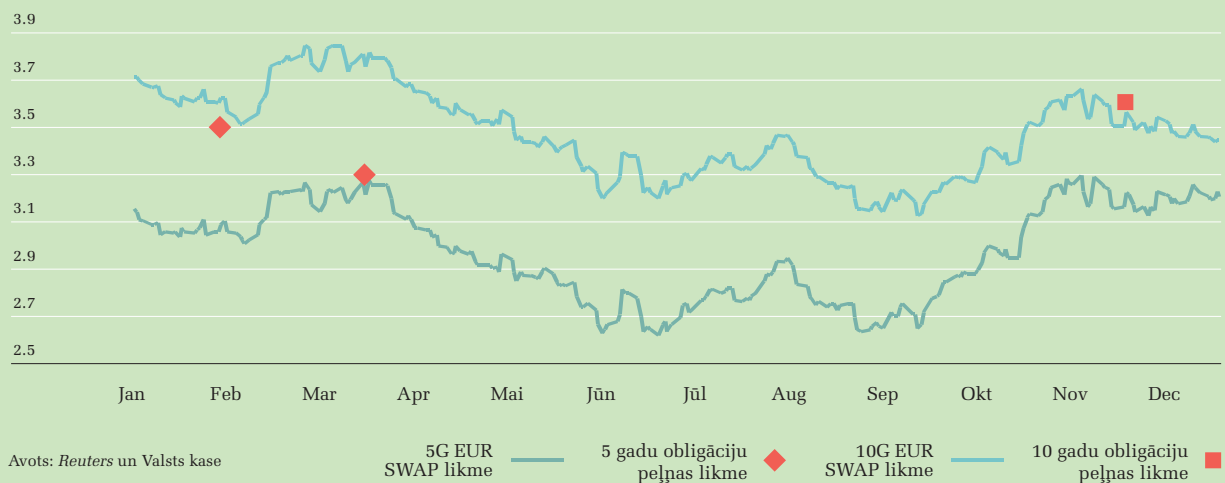
Avots: Valsts kase

2005.gadā valsts iekšējā aizņēmuma īstermiņa parādzīmju likmes sasniedza savus vēsturiski zemākos līmeņus. Visa gada laikā parādzīmju likmes lielākoties atradās stabilā 2,35 — 2,55% līmenī, izņemot sešu mēnešu parādzīmju izsoli 2005.gada sākumā, pēc kuras bija novērots ievērojams likmju samazinājums, minimumu sasniedzot pirmajā ar Rīgas Fondu biržas sistēmas SAXESS starpniecību organizētajā izsolē 2005.gada jūlijā (2,302%). Būtiskais īstermiņa likmju kritums saistāms ar procentu likmju konvergenci eiro valūtā un latos, ko tiešā veidā ietekmējis Latvijas Bankas lēmums par nacionālās valūtas piesaisti eiro vienotajai valūtai, sākot ar 2005.gada 1.janvāri. Gada beigās, Latvijas Bankai paaugstinot komercbanku obligāto rezervju normu no 6% līdz 8%, parādzīmju likmes nedaudz palielinājās, atkāpjoties no vēsturiski zemākajiem līmeņiem un sasniedzot 2,681% decembra izsolē, kā arī saglabājot turpmāku pieauguma tendenci (vidēji līdz pat 3% līmenim). Ņemot vērā to, ka valsts īstermiņa parādzīmju sākotnējās izvietošanas izsoles rīkotas galvenokārt otrajā un trešajā ceturksnī, kopumā aizņemšanās gan plānoto emisiju laika, gan relatīvo izmaksu ziņā vērtējama kā veiksmīga (sk. 8.att). Arī vidēja un ilgtermiņa obligāciju vidējās likmes sākotnējās izvietošanas izsolēs noteiktas vēsturiski zemākajos līmeņos — piecu gadu obligācijām sasniedzot 3,30 — 3,50% līmeni, bet desmit gadu obligācijām — 3,621% līmeni, kas ir ievērojami zemāk nekā 2004.gada izsolēs (4,86 — 4,88%). Šādu sasniegumu galvenokārt noteica gan vidēja un ilgtermiņa procentu likmju izteiktāks konverģences process latos un eiro valūtā, gan tas, ka eiro zonas ilgtermiņa likmes, saglabājoties zemi ekonomiskai aktivitātei, sasniedza zemākās robežas kopš vienotās valūtas ieviešanas (sk. 9.att.).

8.attēls. Sešu un 12 mēnešu parādzīmju peļņas likmes un sešu un 12 mēnešu RIGIBID likmes (%)

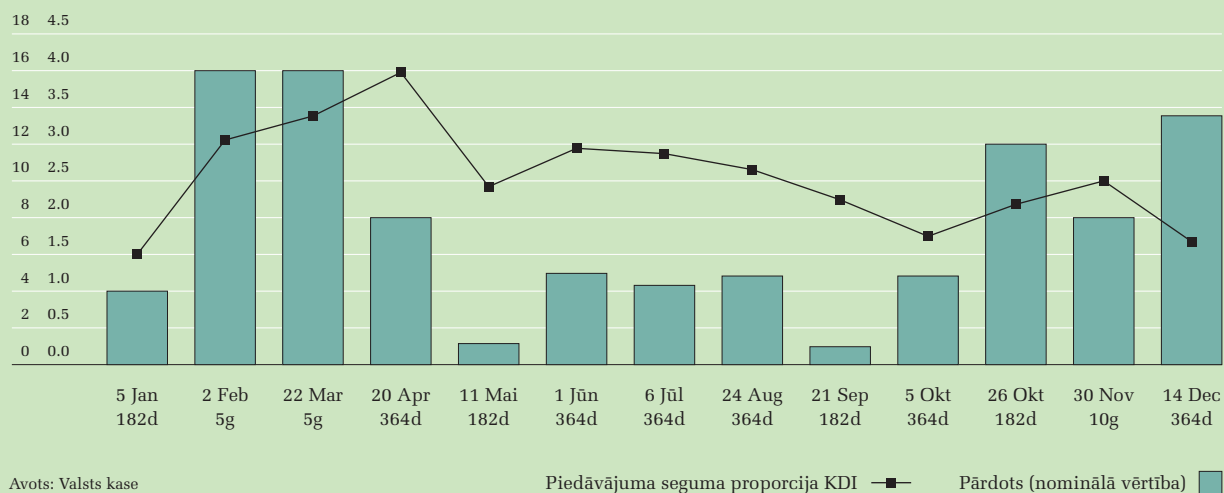

9.attēls. Piecu un 10 gadu latu obligāciju peļņas likmes un piecu un 10 gadu EUR SWAP likmes (%)

Novērtējot investoru aktivitāti valsts vērtspapīru sākotnējā izvietošanā pārskata periodā, jāatzīmē, ka pieprasījums gan parādzīmju, gan obligāciju izsolēs bijis samērā augsts un pārsniedzis Valsts kases piedāvājumu vidēji 2,6 un divas reizes attiecīgi konkurējošās daudzscenu un fiksētas likmes izsolēs (sk. 10. un 11.att.). Šis faktors nodrošinājis iespēju pastāvīgi piesaistīt latu resursus atbilstoši aktuālajai finansēšanas nepieciešamībai.

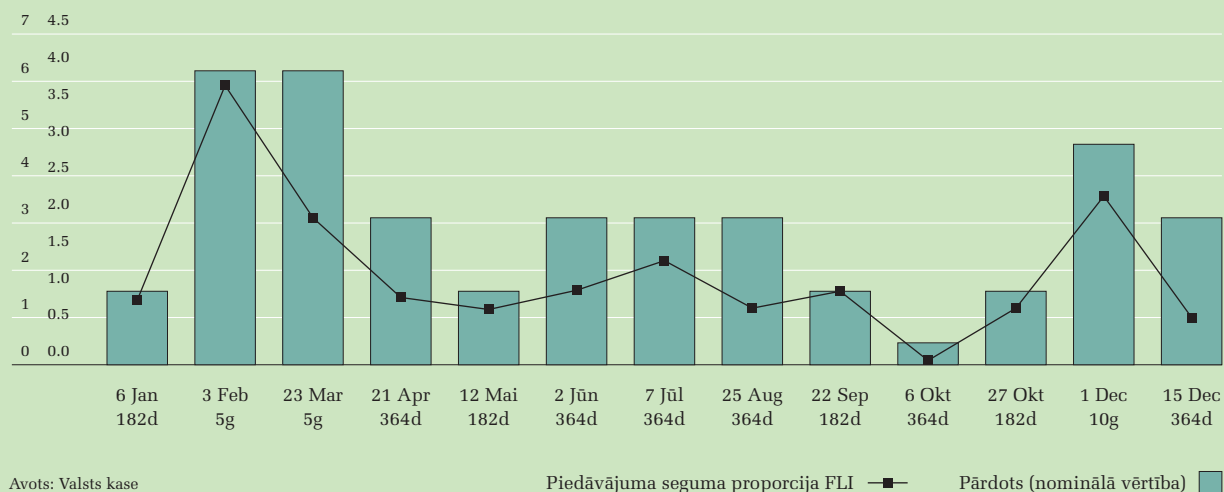
10.attēls. Valsts vērtspapīru sākotnējās tirdzniecības aktivitāte konkurējošās daudzscenu izsolēs 2005.gadā (miljonos LVL / KDI)

Avots: Valsts kase

Piedāvājuma seguma proporcija KDI —■— Pārdots (nominālā vērtība) ■

11.attēls. Valsts parādzīmju sākotnējās tirdzniecības aktivitāte fiksētas likmes izsolēs 2005.gadā (miljonos LVL / FLI)

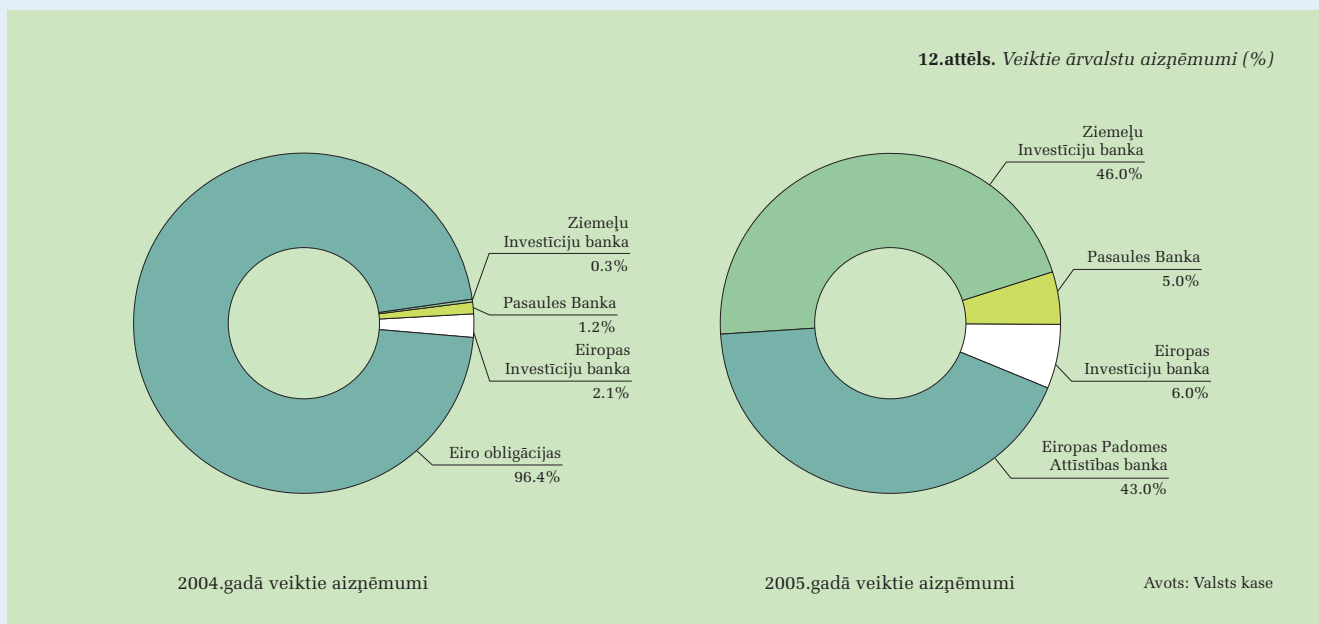
Avots: Valsts kase

Piedāvājuma seguma proporcija FLI —■— Pārdots (nominālā vērtība) ■

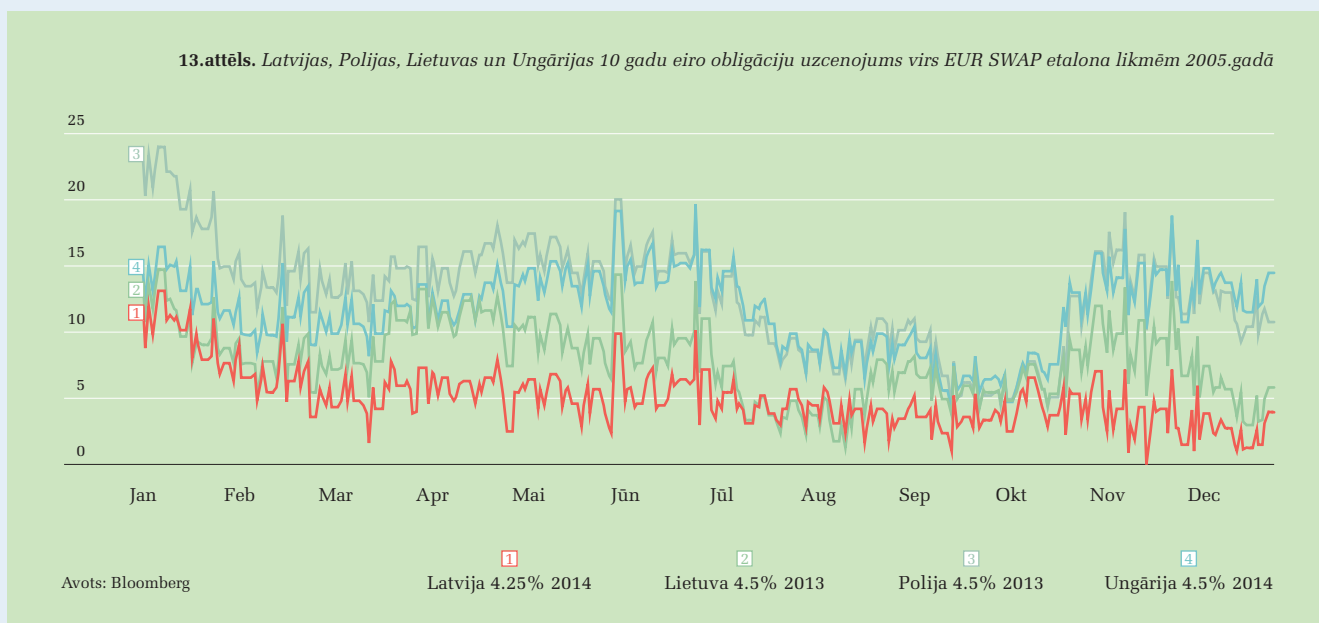
2005.gadā Valsts kase realizējusi nozīmīgu projektu valdības iekšējās aizņemšanās mehānismu un tehnoloģiju pilnveidošanā — no 2005.gada 1.jūlija uzsākta valsts vērtspapīru sākotnējā izvietošana, izmantojot valsts vērtspapīru sākotnējās izvietošanas aģenta — Rīgas Fondu biržas piedāvāto SAXESS sistēmu, tādējādi padarot efektīvāku valsts vērtspapīru sākotnējās izvietošanas mehānismu un palielinot ārvalstu investoru interesi par ieguldījumiem valsts vērtspapīros. Rezultātā vairākās izsolēs jau īsi pēc jaunās kārtības ieviešanas bija novērojama tieša ārvalstu investoru (banku) līdzdalība. Arī vietējo finanšu tirgus dalībnieku attieksme pret veiktajām izmaiņām ir vērtējama pozitīvi, par ko liecina valsts vērtspapīru ienesīguma likmju atrašanās vēsturiski zemākajos līmeņos kopš valsts vērtspapīru emisijas uzsākšanas. Faktiski visās valsts vērtspapīru sākotnējās izvietošanas izsolēs pieprasījums ir būtiski pārsniedzis piedāvājumu, un valsts vērtspapīri nav pilnībā pārdoti tikai ievērojami labāku valsts budžeta izpildes rezultātu dēļ. Pozitīvi vērtējams fakts, ka izsoļu norisi pilnībā kontrolē Valsts kase, Rīgas Fondu biržai nodrošinot tehnisko risinājumu, kuru parāda vadībā izmanto arī citas Eiropas valstis.

Ārējie aizņēmumi

Ņemot vērā to, ka 2005.gadā valsts budžeta finansēšanas nepieciešamības segšanai pārsvarā izmantoti iekšējie aizņēmumi un vēl bija pieejami līdzekļi no 2004.gadā veiktās eiroobligāciju emisijas, 2005.gadā nav veikta starptautiska vērtspapīru (eiroobligāciju) emisija un ārējais finansējums izmantots relatīvi nelielā — 24,8 milj. latu apmērā³ iepriekš noslēgto līgumu ar starptautiskajām finanšu institūcijām ietvaros (sk. 12. att.).

Tomēr ļoti nozīmīga ir 2004.gadā emitēto eiroobligāciju uzcenojuma virs eiro swap likmēm turpmākā samazināšanās, kas rada iespējas Latvijai piesaistīt nepieciešamo finansējumu starptautiskajos kapitāla tirgos uz izdevīgākiem nosacījumiem nekā atsevišķām “vecajām” ES dalībvalstīm – Grieķijai, Itālijai. Latvijas uzcenojums virs eiro swap likmēm 2005.gadā turpinājās samazināties, gada beigās sasniedzot 3-5 bāzes punktus.

³ Tajā skaitā Latvijas Hipotēku un zemes bankas pārņemtās saistības Ziemeļu Investīciju bankā un Eiropas Padomes Attīstības bankā.

2005.gada 29.septembrī Rīgā parakstīts līgums starp Latvijas Republiku un EIB par aizdevumu 150 milj. eiro apmērā valsts budžeta līdzfinansējuma nodrošināšanai ES Kohēzijas fonda projektiem un daļai ES struktūrfondu projektu. Viens no svarīgākajiem nosacījumiem, kas dara EIB aizņēmumu finansēšanai salīdzinoši izdevīgāku, ir tas, ka aizņēmuma izņemšanā Latvijas Republikai ir nodrošināta elastība un papildus procentu likmei aizņēmējam nav saistošas nekādas citas komisijas maksas. Šī aizņēmuma līdzekļu apgūšanu saskaņā ar līguma nosacījumiem plānots uzsākt 2006.gadā, saņemot no EIB aizdevuma daļu 75 milj. eiro apmērā.

Valsts parāda portfeļa vadība

2005.gadā Valsts parāda portfeļa vadības mērķis ir pārvaldīt valsts parāda portfeļa finanšu riskus. Parāda portfeļa vadības darbības galvenokārt vērstas uz finanšu risku ierobežošanu un novēršanu, nepieļaujot nekontrolējamu finanšu resursu izmaksu palielināšanos. Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā valsts parāda portfeļa vadības mērķu sasniegšanai ir noteikti valsts parāda portfeļa struktūras rādītāji.

Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijas mērķa sasniegšanai un uzdevumu īstenošanai stratēģijā ir paredzēta atvasināto finanšu instrumentu izmantošana.

Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijas izpildes novērtēšanai faktiskie parāda portfeļa struktūras rādītāji 2005.gada 31.decembrī ir salīdzināti ar parāda portfeļa struktūras rādītājiem 2004.gada 31.decembrī un stratēģijā noteiktajiem parāda portfeļa struktūras rādītājiem (sk. 1.tabulu).

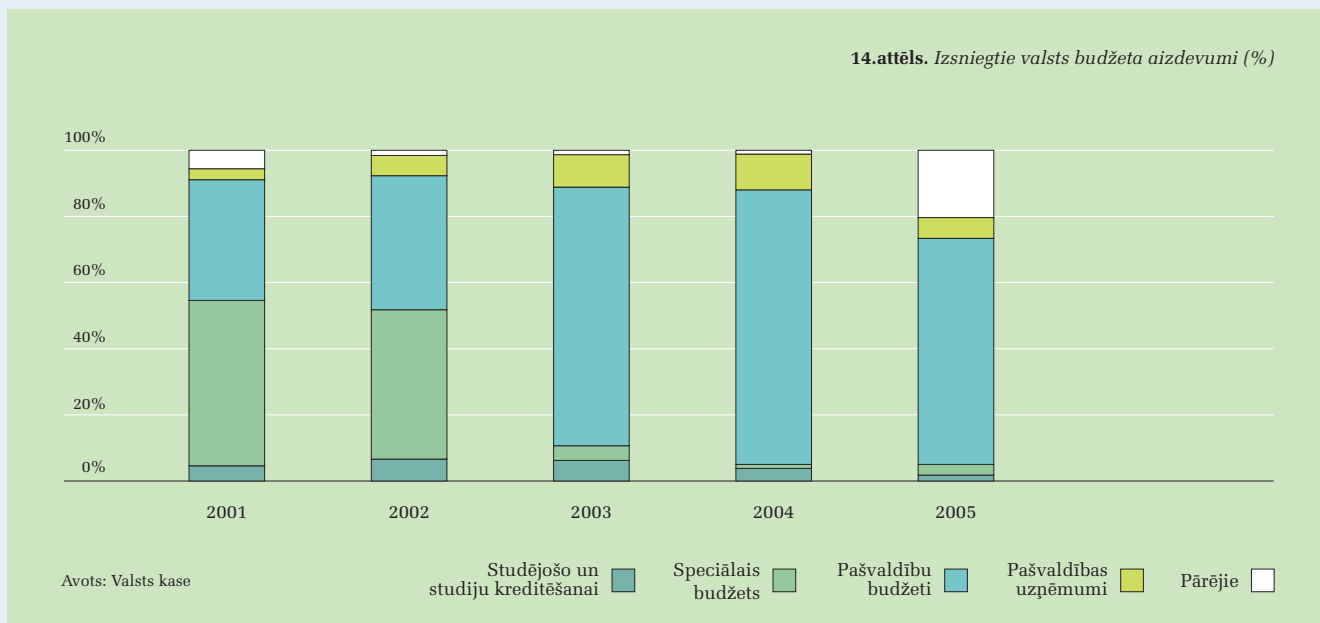
1.tabula Valsts parāda struktūras rādītāju atbilstība Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktajiem valsts parāda struktūras rādītājiem							
Rādītāji	Faktiskie parāda struktūras rādītāji 31.12.2004				Faktiskie parāda struktūras rādītāji 31.12.2005		Stratēģijā noteiktie parāda struktūras rādītāji³
Latu parāda īpatsvars	43%				43%		> 35%
Dzēšanas profils	< 1 gadu 15%	< 3 gadiem 35%	< 1 gadu 19%	< 3 gadiem 43%	< 1 gadu < 25%	< 3 gadiem < 50%	
Fiksēto likmju īpatsvars	67.60%				63.48%		60 - 70%
Procentu likmju vidējais svērtais fiksētais periods (gados)	3.39				3.18		3.25 (+/- 0.25)
Valūtu kompozīcija tīrajam valūtu parādam	EUR 37.00%	USD 38.00%	GBP 12.00%	JPY 13.00%	EUR 99.96%		EUR 100.00% (+/- 5%)
Avots: Valsts Kase							

2005.gadā ir ievēroti visi Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktie parāda portfeļa struktūras rādītāji, tai skaitā parāda dzēšanas profils, fiksētās procentu likmes optimālais īpatsvars portfeli, procentu likmju vidējais svērtais fiksētais periods, kā arī tīrā valūtu parāda valūtu kompozīcija. 2005.gadā aprīlī procentu likmju vidējais svērtais periods pārsniedza Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteikto pieļaujamo augšējo robežu. Lai samazinātu procentu likmju vidējo svērto fiksēto periodu līdz Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktajam līmenim, vienlaicīgi samazinot arī fiksēto procentu likmju īpatsvaru parāda portfeli, Valsts kase 2005.gada 7.aprīlī noslēdza deviņu gadu *swap* darījumu, piesaistot to daļai no 2004.gadā emitēto eiro obligāciju laidiena. Šī darījuma rezultātā procentu likmju vidējais svērtais fiksētais periods samazināts līdz 3,49 gadiem, kas atbilst stratēģijā noteiktajam pieļaujamajam līmenim.

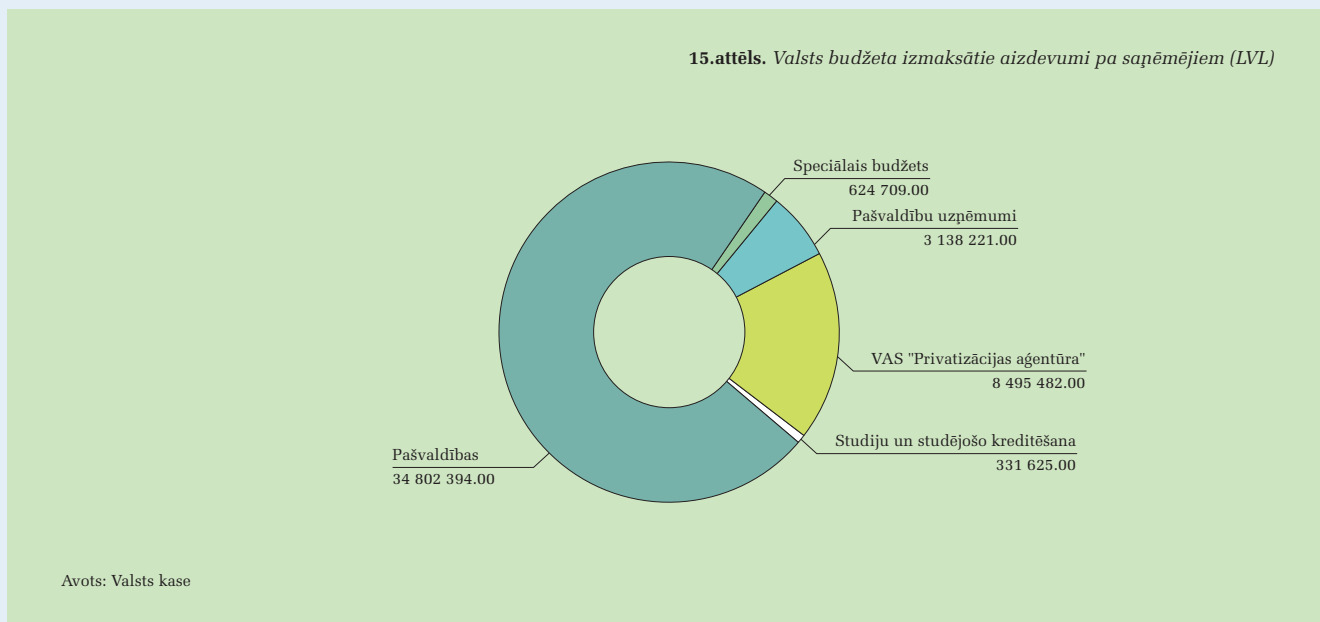
³ 2005.gadā Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktā valūtu atklātā pozīcija piesaistīta eiro (no SDR valūtu groza).

Valsts budžeta aizdevumi

Valsts budžeta aizdevumus ik gadu izsniedz saskaņā ar gadskārtējo valsts budžeta likumu. Valsts budžeta aizdevumu struktūra pa gadiem ir mainījusies (sk.14.att.) — 2001.gadā vislielākais valsts budžeta aizdevumu apjoms bija izsniegts speciālajam budžetam, kas skaidrojams ar to, ka tolaik tika realizēti tādi liela apjoma projekti kā Pasaules Bankas Labklājības reformas projekts, Veselības aprūpes reformas projekts u.c. Savukārt, sākot ar 2003.gadu, visvairāk valsts budžeta aizdevumi izsniegti Latvijas pašvaldībām.

2005.gadā aizdevumi no valsts budžeta līdzekļiem piešķirti 47 392 431 latu apmērā (sk.15.att.).

2005.gadā valsts budžeta latu aizdevumu fiksētā procentu likme uz 10 gadiem gada ietvaros svārstījies no 4,0% līdz 5,36%, viena gada likme – no 2,87% līdz 4,25%, bet piecu gadu valsts budžeta aizdevumu likme bijusi 3,8%. 2005.gadā izsniegtajiem valsts budžeta aizdevumiem, kuriem piesaistīti finanšu resursi no EIB, piemērota EIB noteiktā mainīgā procentu likme, kas aizdevumiem eiro svārstījās no 2,60% līdz 2,65% gadā. ASV dolāros izsniegtajiem aizdevumiem piemērojamā gada procentu likme svārstījās no 3,56% līdz 4,02% (ASV dolāros aizdevumi izsniegti no Ziemeļu Investīciju bankas (ZIB) kredītlīnijas un saskaņā ar līgumiem, kas slēgti iepriekšējos gados, taču aizdevuma līdzekļi vēl nebija pilnībā izmantoti).

Procentuāli vislielāko daļu no izsniegtajiem valsts budžeta aizdevumiem veido valsts budžeta aizdevumi pašvaldībām. Kārtību, kādā pašvaldības var aizņemt, nosaka Ministru kabineta 2002.gada 17.decembra noteikumi Nr.543 “Noteikumi par pašvaldību aizņēmumiem un galvojumiem”. Pašvaldības var ņemt aizņēmumus Latvijā vai ārvalstīs, izlaižot vērtspapīrus vai noslēdzot aizņēmuma līgumu. Gadskārtējais valsts budžeta likums nosaka pašvaldību aizņēmumu un galvojumu saistību kopējo pieļaujamo palielinājumu (Likumā “Par valsts budžetu 2005.gadam” noteikts pašvaldību aizņēmumu un galvojumu kopējais pieļaujamais palielinājums — 43 283 918 latu apmērā, t.sk. aizņēmumu kopējais palielinājums — 29 283 918 latu).

Laika periodā no 2001.gada līdz 2005.gada Valsts kase ir saglabājusi dominējošo lomu aizdevumu izsniegšanā pašvaldībām, izņemot 2003.gadu, kad Rīgas domei un Daugavpils pilsētas domei bija atļauts aizņemties ilgtermiņa aizņēmumus ārpus Valsts kases un ārpus noteiktā pašvaldību aizņēmuma limita kopā 54,5 milj. latu īstermiņa saistību pārkreditēšanai. (sk. 16.att.)

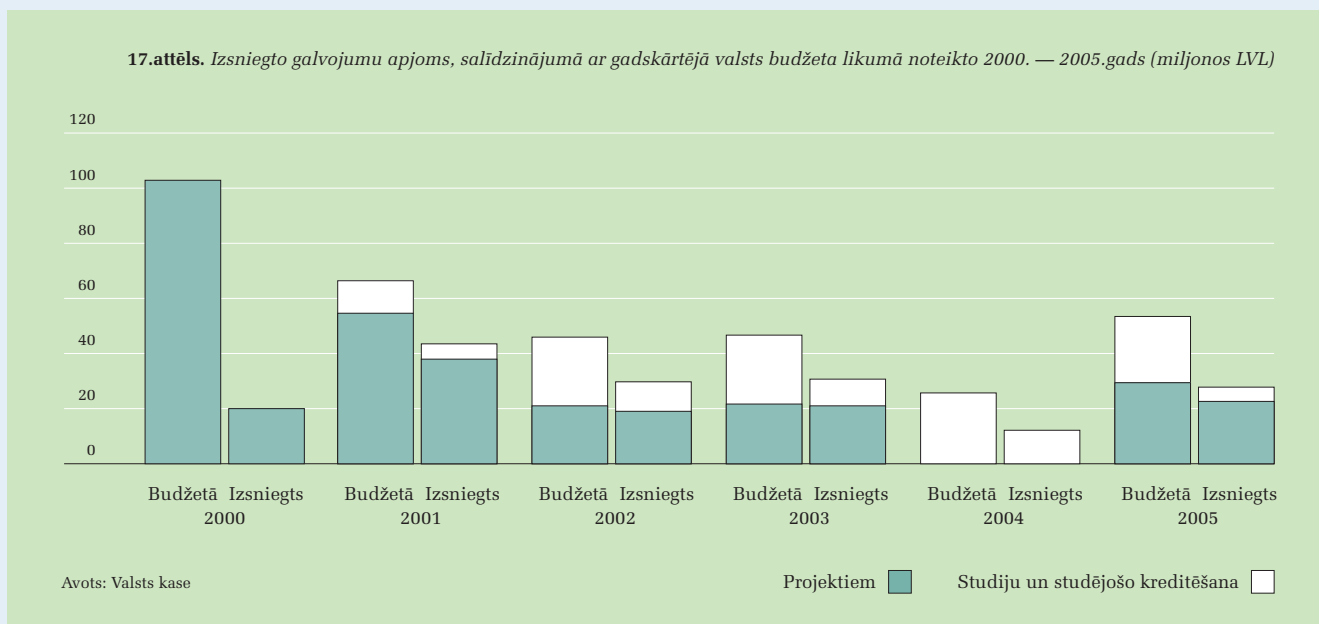
Valsts kases darbības stratēģijā ir izvirzīts mērķis panākt Valsts kases dominējošo lomu aizdevumu izsniegšanā pašvaldībām, sasniedzot 65% no izsniegto valsts budžeta aizdevumu pašvaldībām īpatsvara kopējā pašvaldību aizdevumu portfeli.

Valsts izsniegtie galvojumi

Likuma par budžetu un finanšu vadību 37.pants nosaka, ka tikai finanšu ministram ir tiesības valsts vārdā gadskārtējā valsts budžeta likuma ietvaros sniegt galvojumus, kas uzliek saistības valsts līdzekļiem Valsts investīciju programmas projektu un komercdarbības atbalsta programmu īstenošanai, kā arī studiju un studējošo kreditēšanai. Galvojumus sniedz saskaņā ar 2005.gadā 12.jūlijā pieņemtajiem Ministru kabineta noteikumiem Nr.513 "Galvojumu sniegšanas un uzraudzības kārtība".

Valsts investīciju programmas projektu un komercdarbības atbalsta programmu īstenošanai kopš 1993.gada ir izsniegti 57 valsts galvojumi. Pēdējos sešos gados izsniegto galvojumu apjomu salīdzinājumā ar valsts budžeta likumā noteikto sk. 17.attēlā.

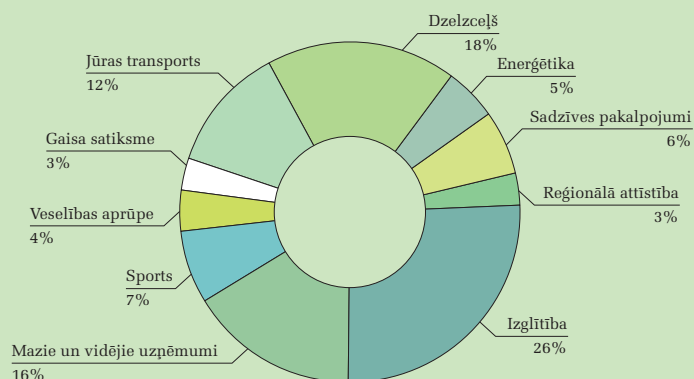
2005.gadā likumā par valsts budžetu bija paredzēti galvojumi par Latvijas Hipotēku un zemes bankas saistībām Latvijas mikro un mazo uzņēmēju attīstības projektu kreditēšanai 30 milj. latu apmērā un studentu un studējošo kreditēšanai 24,84 milj. latu apmērā. No tiem studentu un studējošo kreditēšanai izsniegti galvojumi 14,12 milj. latu apmērā, bet galvojums par Latvijas Hipotēku un zemes bankas saistībām pārcelts uz 2006.gadu.

Tomēr 2005.gadā izsniegto galvojumu apjoms projektu realizācijai ir pieaudzis par 15,63 milj. latu, jo 2004.gada 11.februārī starp Dāniju, Igauniju, Somiju, Islandi, Latviju, Lietuvu, Norvēģiju un Zviedriju noslēgts līgums par ZIB un Latvija ar 2005.gada 1.janvāri kļuva par pilntiesīgu ZIB dalībvalsti. Savukārt, lai izpildītu saistības, kas izriet no augstākminētā līguma, noslēgti divi galvojuma līgumi, kas 2004.gada 21.decembrī apstiprināti Ministru kabinetā ar noteikumiem Nr.1052 "Par Galvojuma līgumu starp Latvijas Republiku un ZIB attiecībā uz vides investīciju projektu aizdevumiem un galvojumiem par vides investīciju projektu aizdevumiem saskaņā ar Statūtu 7. un 9.pantu, kuri pievienoti Līgumam par ZIB, kas parakstīts 2004.gada 11.februārī starp Dānijas Karalisti, Igaunijas Republiku, Somijas Republiku, Islandes Republiku, Latvijas Republiku, Lietuvas Republiku, Norvēģijas Karalisti un Zviedrijas Karalisti".

2005.gada beigās valsts galvoto aizdevumu atlikums bija 141,28 milj. latu.

Valsts galvotie aizdevumi izsniegti dažādu nozaru atbalstam. No izsniegto galvojumu apjoma 26% izsniegti izglītībai, 18% — dzelzceļa nozarei, 12% — jūras transportam, 16% — mazo un vidējo uzņēmumu attīstības veicināšanai (sk. 18.att.).

18.attēls. Valsts galvoto aizdevumu sadalījums pa sfērām 2005.gada beigās (%)

Avots: Valsts kase

Lielākā daļa valsts galvoto aizdevumu saņemti no ārvalstu aizdevējiem, kas veido 58% no izsniegto galvojumu summas. Atlikušos 42% aizdevuši iekšzemes aizdevēji. Lielākā aizdevēja galvotajiem kredītiem ir EIB, kas aizdevusi 40% no kopējā galvoto aizdevumu apjoma, seko Parex banka — 12%.

2006.gadā budžetā plānots sniegt valsts galvojumus par kopējo summu 115,65 milj. latu. No tiem 24,84 milj. latu paredzēti studiju un studējošo kreditēšanai, 30 milj. latu — Latvijas Hipotēku un zemes bankai Latvijas mikro un mazo uzņēmēju attīstības projektu kreditēšanai, 51,51 milj. latu — astoņu Latvijas slimnīcu projektu realizācijai, bet 9,3 milj. latu — divu Latvijas Olimpiskās komitejas projektu atbalstam.

Likviditātes vadība

Pamatojoties uz Latvijas Valsts parāda vadības stratēģijā noteikto nepieciešamību nodrošināt ikdienas minimālo finanšu resursu likviditātes rezervi, lai savlaicīgi un pilnā apmērā pildītu valsts finansiālās saistības, apzinātu un novērstu situācijas, kuras var pasliktināt finanšu resursu likviditātes stāvokli, Valsts kase izstrādā Valsts kases likviditātes nodrošināšanas noteikumus, kas nosaka finanšu resursu likviditātes nodrošināšanas prasības un likviditātes prasību izpildes kārtību.

Noteikumos iekļauto prasību ievērošanai Valsts kase veic šādas darbības:

- 1) uzrauga likvīdo finanšu resursu nodrošinājumu, kā arī likviditātes limitu un likvīdo finanšu resursu rezerves apjoma ievērošanu;
- 2) savlaicīgi apzina un novērš situācijas, kuras var pasliktināt finanšu resursu likviditāti un radīt maksājumu vai likviditātes krīzi;
- 3) nodrošina pastāvīgu finanšu resursu piesaistīšanas iespēju un izvieto uz laiku brīvos finanšu resursus tā, lai uzturētu pietiekamu likvīdo finanšu resursu apjomu, kas nodrošinātu likvīdo finanšu resursu rezerves un likviditātes limitu izpildi attiecīgajā periodā.

Likviditātes prasību ievērošana novērš maksājumu un likviditātes krīžu iestāšanās risku. Valsts kase, veicot aktīvu vadību ikdienā, ievēro noteiktās likviditātes nodrošināšanas prasības.

Uz laiku brīvos finanšu resursus Valsts kase izvieto termiņnoguldījumos komercbankās un Latvijas Bankā saskaņā ar Valsts kases darījumu partneru limitiem, izvietojot resursus par augstāko piedāvāto likmi un tādējādi palielinot valsts budžeta ieņēmumus no valsts budžeta brīvo finanšu līdzekļu izvietošanas. Lai novērtētu uz laiku brīvo finanšu resursu vadības efektivitāti, Valsts kase 2005.gadā izstrādājusi uz laiku brīvo līdzekļu izvietošanas etalona noteikšanas metodes, kā arī apstiprinājusi ieguldīšanas peļņas etalonus, pamatojoties uz finanšu tirgus likmēm. Likmju salīdzināšana uzsākta 2005.gada IV.ceturksnī, kad Valsts kase uz laiku brīvos finanšu resursus izvietojusi vidēji virs etalona, kas liecina par efektīvu uz laiku brīvo finanšu resursu ieguldīšanu.

Valsts kase 2005.gadā katru darba dienu, pamatojoties uz finansēšanas nepieciešamību un situāciju finanšu tirgos, nodrošinājusi likvīdo finanšu resursu apjomu, kā arī izvietojusi uz laiku brīvos finanšu resursus, uzturot nepieciešamo likvīdo finanšu resursu rezervi un ievērojot likviditātes limitus, kā arī uzraudzījusi likvīdo finanšu resursu nodrošinājumu — likviditātes limitu ievērošanu un likvīdo finanšu resursu rezerves uzturēšanu. 2005.gadā likviditātes nodrošināšanai piesaistīti finanšu resursi gan no iekšējā finanšu tirgus — valsts īstermiņa iekšējā aizņēmuma parādzīmes ar dzēšanas termiņu seši un 12 mēneši, kā arī obligāciju emisijas ar dzēšanas termiņu pieci un 10 gadi — gan no ārējā finanšu tirgus — starptautisko finanšu institūciju resursu apgūšana ilgtermiņa investīciju projektiem saskaņā ar iepriekš noslēgtajiem līgumiem. Nepieciešamības gadījumā papildu resursus likviditātes nodrošināšanai var piesaistīt, izmantojot īstermiņa aizņēmumus naudas tirgū (noslēgti Naudas tirgus darījumu līgumi), noslēgto rezerves kredītlīniju.

2005.gadā Valsts kase ir savlaicīgi un nepieciešamajā apjomā nodrošinājusi likvīdo finanšu resursu apjomu, ievērojot noteiktās likviditātes prasības, un vienlaicīgi izvietojusi uz laiku brīvos finanšu resursus, sasniedzot vēlamos etalonus.

3. ES politiku instrumentu maksājumu iestādes funkciju realizēšana

Saskaņā ar ES regulās noteikto maksājumu iestāde ir viena vai vairākas valsts, reģionālas vai vietējas iestādes vai struktūras, ko izraugās dalībvalsts, lai tā sertificētu veiktos izdevumus, iesniegtu maksājuma pieprasījumus (izdevumu deklarācijas) un saņemtu maksājumus no Eiropas Komisijas. Maksājumu iestādei tāpat kā citām ES politiku instrumentu ieviešanā iesaistītajām iestādēm ir jānodrošina instrumentu darbība atbilstīgi Eiropas Kopienas interesēm, jānodrošina efektīva struktūrfondu vadība un uzraudzība saskaņā ar ES regulām un vadlīnijām.

Pārbaudot (sertificējot) iesniegtos ES politiku instrumentu pieprasījumus vai izdevumu deklarācijas, maksājumu iestādes uzdevums ir pārlicināties par projektu ietvaros veikto izdevumu pareizību, pamatotību un atbilstību ES regulu noteikumiem, par starpniekinstitūciju/vadošās iestādes izveidoto vadības kontroles sistēmu vai pārbaudītu pietiekamību. Lai to nodrošinātu, maksājumu iestādei ir tiesības lūgt vadošajai iestādei ieviest papildu kontroles starpniekinstitūcijās/vadošajā iestādē, kā arī veikt finanšu kontroles un auditus starpniekinstitūcijās/vadošajā iestādē.

Valsts kase maksājumu iestādes funkcijas sāka pildīt 2004.gada 1.maijā.

Valsts kase kā ES struktūrfondu maksājumu iestāde 2005.gada aprīlī veikusi pirmos maksājumus Eiropas Sociālā fonda ietvaros.

Kopumā ES struktūrfondu ietvaros Valsts kase veikusi 1 520 maksājumu uzdevumu pārbaudi un no struktūrfondu līdzekļiem apmaksu 49 332 latu apmērā.

Eiropas Komisijai 2005.gadā iesniegtas deviņas ES struktūrfondu izdevumu deklarācijas, pieprasot Eiropas Komisijai 47 598 eiro (sk. 2.tabulu).

2.tabula Eiropas Komisijai iesniegtās ES struktūrfondu izdevumu deklarācijas un no Eiropas Komisijas saņemtie līdzekļi (tūkstošos EUR)

Fonds	Pieprasījuma datums	Pieprasījuma summa	Valsts kases aprēķinātā summa ⁵	No Eiropas Komisijas saņemtā summa
ERAF	06.06.2005.	5 270	5 270	5 270
ERAF	15.11.2005.	6 047	6 047	6 047
Kopā ERAF		11 317	11 317	11 317
ELVGF	24.02.2005.	6 483	5 431	5 431
ELVGF	21.07.2005.	15 161	13 230	13 230
ELVGF	14.10.2005.	9 437	8 090	8 090
Kopā ELVGF		31 081	26 751	26 751
ZVFI	24.02.2005.	1 981	1 981	1 981
ZVFI	21.07.2005.	3 229	3 229	3 229
ZVFI	14.10.2005.	1 236	1 236	1 236
Kopā ZVFI		6 446	6 446	6 446
ESF	24.11.2005.	3 084	3 084	3 084
Kopā ESF		3 084	3 084	3 084
Kopā par struktūrfondu		51 928	47 598	47 598

Avots: Valsts kase

No Eiropas Komisijas saņemtās summas atbilst Valsts kases aprēķinam, izpildot Valsts kases darbības stratēģijā noteiktos rezultātos rādītājus.

Pirmie maksājumi Eiropas Kopienas iniciatīvas EQUAL ietvaros veikti 2005.gada jūnijā un jau augustā Valsts kase sertificēja pirmo izdevumu deklarāciju un nosūtīja Eiropas Komisijai pieprasījumu par 88 tūkst. eiro. 2005.gada novembrī Eiropas Komisijai nosūtīta vēl viena EQUAL izdevumu deklarācija, pieprasot 296 tūkst. eiro. Kopumā 2005.gadā no EQUAL programmas līdzekļiem veikti 36 maksājumi 602 tūkst. latu apmērā.

3.tabula Eiropas Komisijai iesniegtās EQUAL izdevumu deklarācijas un no Eiropas Komisijas saņemtie līdzekļi (tūkstošos EUR)

Iniciatīva	Pieprasījuma datums	Pieprasītā summa	No Eiropas Komisijas saņemtā summa
EQUAL	19.08.2005.	88	88
EQUAL	23.11.2005.	296	296
Kopā EQUAL		384	384

Avots: Valsts kase

⁵ Valsts kase veica no Eiropas Komisijas sagaidāmās summas aprēķinu, jo Eiropas Kopienas finansējuma intensitāte aktivitātēm pasākuma ietvaros atšķiras un Eiropas Komisija veic atmaksu atbilstoši vienotā programmdokumenta finanšu tabulā noteiktajai pasākuma Eiropas Komisijas finansējuma likmei.

Kohēzijas fonda ietvaros 2005.gadā Eiropas Komisijai iesniegtas 44 izdevumu deklarācijas, pieprasot Eiropas Komisijai 49 145 eiro. Valsts kase no Kohēzijas fonda līdzekļiem 2005.gadā izmaksājusi 72 831 eiro jeb 51 186 latu.

Jāatzīmē, ka 2005.gadā strauji pieaudzis ES struktūrfondu, Kohēzijas fonda un Eiropas Kopienas iniciatīvas EQUAL ietvaros sertificēto izdevumu apjoms un deklarāciju skaits, kas liecina par progresu līdzekļu apgūšanā.

4.tabula 2005.gadā Eiropas Komisijai sertificēto izdevumu salīdzinājums ar 2004.gada datiem (tūkstošos EUR)				
ES politiku instruments	2004		2005	
	Sertificētās deklarācijas	Sertificētie izdevumi	Sertificētās deklarācijas	Sertificētie izdevumi
Kohēzijas fonds	15	16 968	44	74 102
Struktūrfondi	3	4 256	9	73 034
EQUAL	0	0	2	512
Kopā	18	21 224	55	147 648
Avots: Valsts kase				

2005.gadā Eiropas Komisijai iesniegto izdevumu deklarāciju skaits pieauga trīs reizes, savukārt sertificēto izdevumu apjoms — septiņas reizes.

Lai sasniegtu darbības stratēģijā noteiktos rādītājus, kā arī veicinātu straujāku Eiropas politiku instrumentu apgūšanu, tai skaitā ātrāku līdzekļu saņemšanu no Eiropas Komisijas, Valsts kase savos kvalitātes vadības dokumentos paredz īsākus maksājumu dokumentu izskatīšanas un izdevumu deklarāciju pārbaudes termiņus nekā noteikts normatīvajos aktos.

Valsts kase ir maksājumu iestāde arī Eiropas Ekonomiskās zonas finanšu instrumentam un Norvēģijas valdības divpusējam finanšu instrumentam, un 2006.gadā plānots izstrādāt kvalitātes vadības dokumentus šo instrumentu ieviešanai un administrēšanai.

4. Valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldība

Valsts kase veic valsts fondēto pensiju shēmas (otrā pensiju līmeņa) līdzekļu pārvaldīšanu saskaņā ar Valsts fondēto pensiju likumu, kas uzdod Valsts kasei šo funkciju kā valstiskajam pārvaldītājam.

2005.gadā Valsts kase pārvaldīšanā no VSAA saņēmusi valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļus kopsummā par 5 503 396 latiem un dzēsusi ieguldījumu plāna daļas 6 471 626 latu vērtībā. 2005.gada 31.decembrī Valsts kases ieguldījumu plāna neto aktīvu vērtība ir 14 673 597 latu — par 301 501 latiem mazāk nekā 2004.gada beigās.

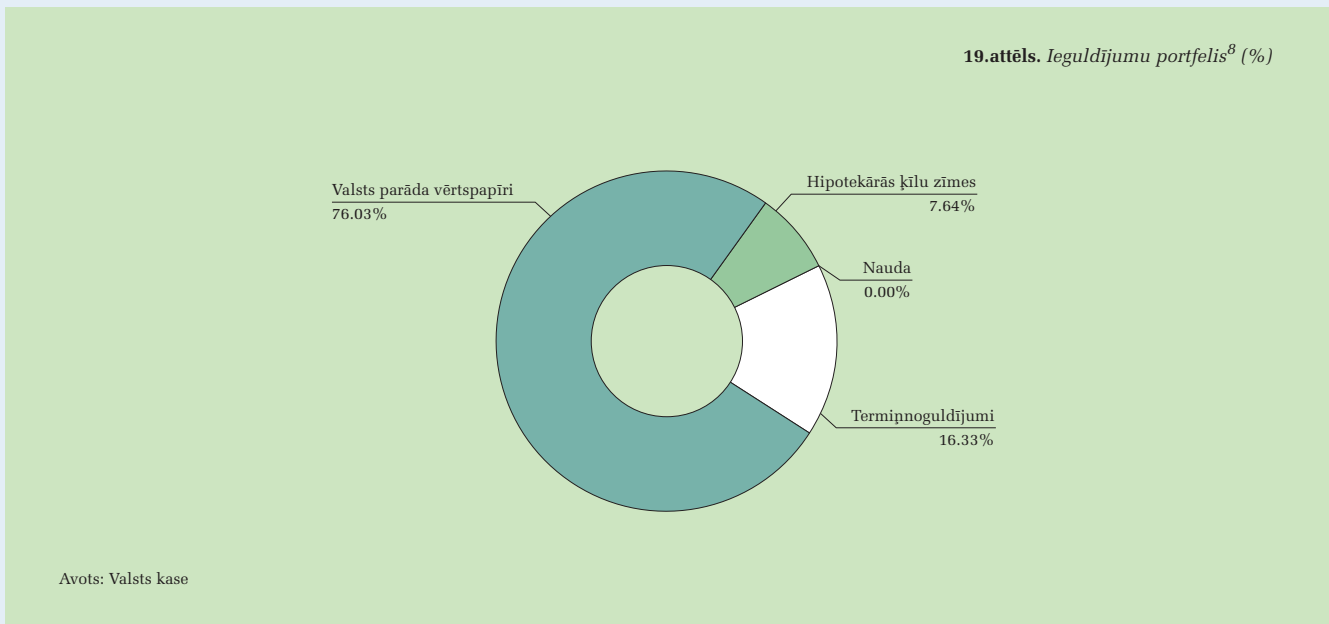
5.tabula Ieguldījumu plāna darbības rezultāti⁶ (miljonos LVL)				
	2005.gada I ceturksnis	2005.gada II ceturksnis	2005.gada III ceturksnis	2005.gada IV ceturksnis
Ieguldījumu plāna aktīvu vērtība	15.643	15.616	15.404	14.683
Termiņnoguldījumi	3.554	3.033	2.977	2.397
Parāda vērtspapīri	11.749	12.388	12.426	12.285
t.sk. valsts parāda vērtspapīri	10.607	11.229	11.269	11.162
t.sk. hipotekārās ķīlu zīmes	1.142	1.159	1.157	1.123
Nauda	0.340	0.195	0.001	0.001
Ieguldījumu plāna saistības	(0.130)	(0.010)	(0.010)	(0.010)
Ieguldījumu plāna līdzekļu vērtība	15.512	15.606	15.394	14.674
Izmaiņa, % pret iepriekšējo periodu	3.59%	0.61%	(1.35%)	(4.68%)
Ieguldījumu plāna daļas vērtība, latos	1.2160399	1.2308127	1.2406082	1.2445219
Izmaiņa, % pret iepriekšējo periodu	2.02%	1.22%	0.80%	0.32%
Vidējais svērtais ieguldījumu termiņš, gados	2.86	2.84	2.68	2.60
Avots: Valsts kase				

Lai gan aktīvu vērtība ir samazinājusies un ir pagājuši trīs gadi, kopš valsts otrā līmeņa fondēto pensiju pārvaldē ir iesaistījušies arī privātie līdzekļu pārvaldītāji, Valsts kases ieguldījumu plāns joprojām ieņem stabilu vietu un ir viens no lielākajiem valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītājiem. Valsts kases ieguldījumu plāna neto aktīvi ir 17,82% no kopējā otrā līmeņa neto aktīvu apjoma. Ieguldījumu plāns ir spējis uzturēt pietiekami augstu ienesīgumu, un gada beigās vienas ieguldījumu plāna daļas ienesīgums no darbības sākšanas brīža 2001.gada 7.septembrī ir 5,12% gadā.

⁶ Atbilstošā ceturkšņa pēdējā datumā.

6.tabula Ieguldījumu plāna ienesīgums ⁷					
1 mēnesis	3 mēneši	6 mēneši	1 gads	2 gadi	Kopš darbības sākuma
6.03%	1.24%	2.20%	4.35%	4.48%	5.12%
Avots: Valsts kase					

Saskaņā ar Valsts kases ieguldījumu plāna ieguldījumu politiku un ierobežojumiem, kas noteikti Valsts fondēto pensiju likumā, ieguldījumi veikti valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīros, hipotekārājās ķīlu zīmēs un banku termiņnoguldījumos. 2005.gada 31.decembrī 16,33% no kopējiem ieguldījumu plāna aktīviem bija izvietoti bankās, 76,06% no kopējiem aktīviem investēti valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīros un 7,63% — hipotekārājās ķīlu zīmēs.

Lai gan 2005.gada nogalē bija vērojams straujš latu procentu likmju kāpums, kas atspoguļoja ievērojamu likviditātes iztrūkumu Latvijas starpbanku sektorā, kas izveidojās ar 2005.gada 24.decembrī, kad Latvijas Banka līdz 8% paaugstināja obligāto rezervju normu, tomēr Rigibor likme viena gada termiņam kopumā 2005.gadā samazinājās par 0,72% punktiem un gada beigās veidoja 3,52%. Gada beigās bija vērojams straujš cenu pieaugums parāda vērtspapīru tirgū, samazinot ienesīguma likmes. Gada laikā ienesīgums valsts īstermiņa parādzīmēm svārstījies 2,30 — 3,29%, vidēja termiņa vērtspapīriem 1,81 — 3,50%, ilgtermiņa vērtspapīriem 3,20 — 4,10%, hipotekārājām ķīlu zīmēm 3,75 — 5,40% robežās. Kopumā 2005.gada 31.decembrī ieguldījumu plāna ienesīgums par 2005.gadu ir 4,35% un tas pārsniedz atbilstoša termiņa Rigibor likmi. Ieguldījumu plāna daļas vērtība 2005.gada 31.decembrī ir 1,2445219 un kopš darbības sākuma tā ir palielinājusies par 21,48%.

Ieguldījumu plāna ienesīgums, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir samazinājies par 0,25% punktiem. Tas skaidrojams gan ar aktīvu samazināšanos, ko ietekmējis tas, ka daļu dzēšana bijusi par 968 230 latu lielāka nekā līdzekļu saņemšana, gan privāto līdzekļu pārvaldītāju pieaugošā aktivitāte klientu piesaistē. Saglabājot iepriekšējo līdzekļu ieguldīšanas politiku, nodrošinot finanšu tirgus situācijai atbilstošu ienesīgumu un ievērojot maksimālu ieguldījumu drošību un likviditāti, ņemot vērā Ministru kabineta 2005.gada 7.novembra rīkojumu Nr.715 "Par koncepciju "Par Valsts kases

⁷ Gada procentos 2005.gada 31.decembrī, aprēķināts, izmantojot Act/360 metodi.

⁸ No aktīvu vērtības 2005.gada 31.decembrī.

turpmāko darbību valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldīšanā”, kas nosaka Valsts kases ieguldījumu plāna līdzekļu nodošanu privātajiem līdzekļu pārvaldītājiem, Valsts kase pārvaldīs valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļus līdz brīdim, kāds tiks noteikts Valsts fondēto pensiju likuma grozījumos.

Valsts kase pārvalda valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļus, veicot ieguldījumus zema riska finanšu instrumentos un ievērojot ieguldījumu diversifikācijas principu, kā arī nodrošina atbilstošu ieguldījumu likviditāti, lai savlaicīgi spētu izpildīt VSAA rīkojumus par ieguldījumu plāna daļu dzēšanu. Valsts kase ir izveidojusi un elektroniski uztur ieguldījumu plāna daļu reģistru, kurā reģistrē jebkuras darbības ar ieguldījumu plāna daļām, un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā informē VSAA un Finanšu un kapitāla tirgus komisiju. Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem un ieguldījumu plāna prospektu kā atlīdzību par ieguldījumu plāna līdzekļu pārvaldīšanu 2005.gadā Valsts kase saņēmusi 0,75% no ieguldījumu plāna līdzekļu (neto aktīvu) vidējās gada vērtības.

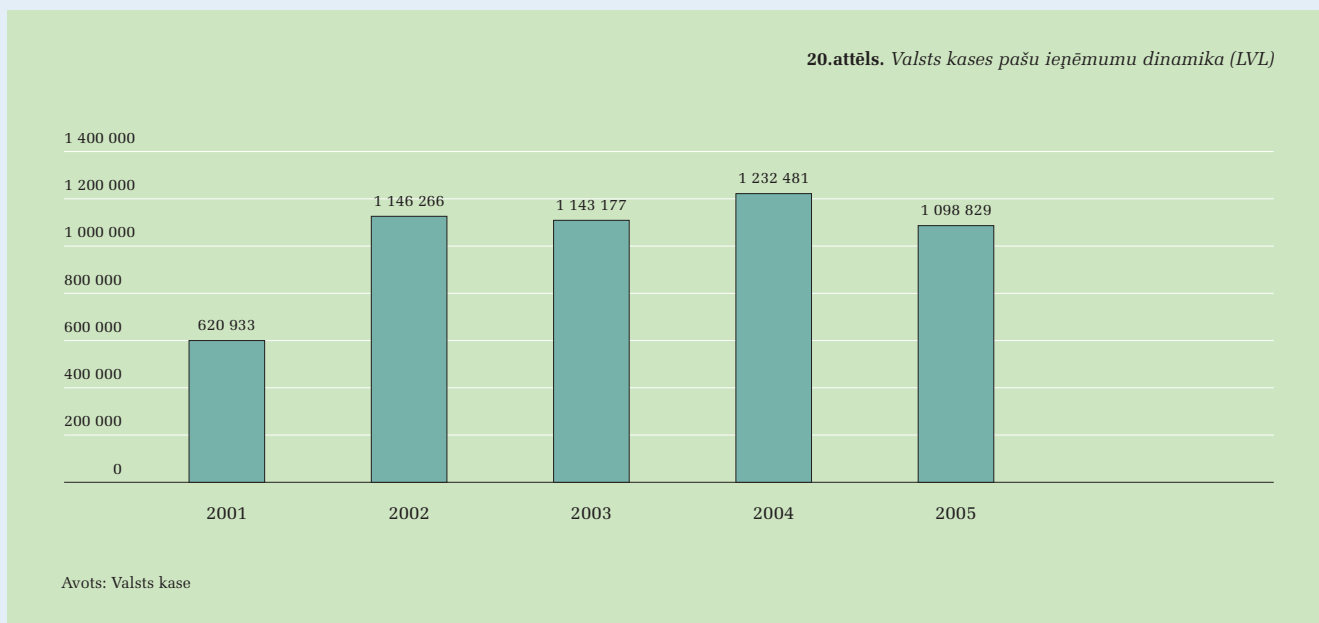

5. Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldība

5.1. Valsts kases finansējums un tā izlietojums

Valsts kases finansējumu veido:

- 1) dotācija no vispārējiem ieņēmumiem;
- 2) ārvalstu finanšu palīdzības;
- 3) maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi:
  - ieņēmumi par valsts aizdevumu apkalpošanu;
  - ieņēmumi no valsts galvojumu apkalpošanas;
  - ieņēmumi no valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldīšanas.

Valsts budžeta līdzekļu izlietojums

Valsts kase 2005.gadā īstenojusi četras pamatbudžeta programmas un apakšprogrammas:

- 1) programmu “Budžeta izpilde un valsts parāda vadība”:
  - apakšprogrammu “Budžeta izpilde”;
  - apakšprogrammu “Valsts parāda vadība”;
- 2) apakšprogrammu “Iemaksas starptautiskajās organizācijās”;
- 3) programmu “Valsts budžeta aizdevumi un to atmaksāšana”;
- 4) apakšprogrammu “Kompensācijas rehabilitētajiem pilsoņiem”.

Apakšprogrammas “Budžeta izpilde” mērķis ir valsts budžeta izpilde gadskārtējā valsts budžeta likuma noteiktajos ietvaros, kas orientēta uz ekonomisku valsts budžeta finanšu resursu apsaimniekošanu, Valsts kases klientiem nepieciešamo pakalpojumu apzināšanu, piedāvāto pakalpojumu kvalitātes pilnveidošanu atbilstoši finanšu vadības labākajai starptautiskajai praksei un pielietojot modernas tehnoloģijas.

Apakšprogrammas “Valsts parāda vadība” mērķis ir efektīva valsts parāda un aktīvu vadība, nodrošinot valsts budžeta deficīta finansēšanai un valsts parāda pārfinansēšanai nepieciešamos finanšu resursus ar iespējami zemākām izmaksām, ierobežojot finanšu riskus un ņemot vērā Latvijas valsts kapitāla tirgus un finanšu sistēmas attīstību.

Apakšprogrammas “Iemaksas starptautiskajās organizācijās” mērķis ir laicīgi un pilnā apmērā veikt Latvijas Republikas ikgadējos dalības maksājumus starptautiskajās finanšu organizācijās, kā arī veikt maksājumus to starptautisko finanšu institūciju kapitālā un/vai rezervēs, kur Latvijas Republika ir kapitāldaļu turētāja, nodrošinot uzņemto saistību izpildi.

Programmas “Valsts budžeta aizdevumi un to atmaksāšana” mērķis ir saskaņā ar attiecīgu budžeta apropriāciju nodrošināt valsts budžeta aizdevumu izsniegšanu, piedāvājot projektu realizētājiem atbilstošākos finanšu resursus, nodrošināt aktuālu informāciju par izsniegto valsts budžeta aizdevumu portfeli, veikt nepieciešamās darbības kavēto maksājumu piedziņas procesā.

Apakšprogrammas “Kompensācijas rehabilitētajiem pilsoņiem” mērķis ir nodrošināt kompensāciju izmaksu rehabilitētajiem pilsoņiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

Starptautiskie projekti

2005.gadā realizēts PHARE programmas projekts 2002/000-590-08-01 “Publisko finanšu sistēma”, kura ietvaros:

- 1) nodrošināta ES finanšu instrumentu finanšu vadības sistēma Latvijā — Valsts kases kā maksājumu iestādes spēja pildīt funkcijas, kas saistītas ar pāreju no pirmsiestāšanās palīdzības uz struktūrfondiem un Kohēzijas fondu;
- 2) sagatavota finanšu kontroles un iekšējā audita sistēma pārejai no pirmsiestāšanās palīdzības uz struktūrfondiem un Kohēzijas fondu;
- 3) sagatavota stabila maksājumu iestādes un citu ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistīto institūciju sadarbības sistēma.

Informācija par valsts pamatbudžeta finansējumu un tā izlietojumu

<i>7.tabula Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums (kopsavilkums pa visām programmām, LVL)</i>				
Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	59 905 551	57 624 932	57 642 338
1.1.	dotācijas	58 465 275	56 476 645	56 476 645
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1 232 481	1 080 287	1 098 829
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	207 795	68 000	66 864

2.	Izdevumi (kopā):	57 699 163	57 927 932	56 550 866
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	57 621 163	57 626 632	56 249 566
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	6 061 391	3 275 000	2 391 789
2.1.2.	pārējie uzturēšanas izdevumi	49 757 114	52 189 605	51 698 060
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	78 000	301 300	301 300
Avots: Valsts kase				

2005.gadā valsts pamatbudžeta ietvaros apstiprināti resursi izdevumu segšanai 57 624 932 latu apmērā, tai skaitā:

- 1) dotācija no vispārējiem ieņēmumiem 56 476 645 latu apmērā, kas ir par 1 988 630 latu mazāk nekā 2004.gadā;
- 2) pašu ieņēmumi par valsts aizdevumu, galvojumu apkalpošanu un valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldīšanu 1 080 287 latu, kas ir 2004.gada apjomā;
- 3) ārvalstu finanšu palīdzības projekts 20020005900801 "Publisko finanšu sistēma" 68 000 latu apmērā;
- 4) pašu ieņēmumu atlikums uz 2005.gada 1.janvāri 303 000 latu apmērā.

Kopējie apropriācijas kārtībā piešķirtie asignējumi ir 57 927 932 latu, kas ir par 228 769 latiem mazāk nekā 2004.gadā. Piešķirtie asignējumi faktiski izlietoti 56 550 866 latu apjomā, kas ir par 1 148 297 latiem mazāk nekā 2004.gadā jeb 97% no pārskata gadā piešķirtajiem asignējumiem.

Ārvalstu finanšu palīdzības projekts 20020005900801 "Publisko finanšu sistēma" realizēts 66 864 latu apmērā.

8.tabula Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums pamatbudžeta apakšprogramma "Budžeta izpilde" (LVL)				
Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gada (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	3 495 551	3 749 932	3 767 338
1.1.	dotācijas	2 055 275	2 601 645	2 601 645
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1 232 481	1 080 287	1 098 829
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	207 795	68 000	66 864
2.	Izdevumi (kopā):	3 198 888	4 052 932	4 000 444
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	3 120 888	3 751 632	3 699 144
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	–	–	–
2.1.2.	pārējie uzturēšanas izdevumi	1 318 230	1 589 605	1 539 427
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	78 000	301 300	301 300
Avots: Valsts kase				

2005.gadā kapitālieguldījumi, salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, palielinājušies par 223 300 latiem — tas izskaidrojams ar lieliem izdevumiem intelektuālo īpašumu iegādei kopsummā par 106 686 latiem un kustamo īpašumu iegādei par 194 614 latiem. Intelektuālo īpašumu veido licenču un jaunu programmproduktu iepirkumi, t.sk.:

- 1) programmatūra "Saimnieciskā gada pārskats par valsts budžeta un pašvaldību budžeta izpildi" — 43 748 lati;
- 2) programmatūra eKase — 31 276 lati.

Nodrošinot iepriekšminēto programmatūru darbību, nomainīta morāli un tehniski nolietojusies datortehnika, šim mērķim izlietojot 165 141 latu.

Pamatbudžeta apakšprogrammas "Budžeta izpilde" naudas līdzekļu atlikums uz perioda beigām ir 468 798 lati. Šo summu veido ieņēmumi par sniegtajiem maksas pakalpojumiem, kas saņemti virs plāna vairāku gadu garumā.

9.tabula Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums pamatbudžeta apakšprogrammai "Valsts parāda vadība" (LVL)				
Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	49 500 000	50 600 000	50 600 000
1.1.	dotācijas	49 500 000	50 600 000	50 600 000
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	–	–	–
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	–	–	–
2.	Izdevumi (kopā):	48 438 884	50 600 000	50 158 633
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	48 438 884	50 600 000	50 158 633
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	–	–	–
2.1.2.	pārējie uzturēšanas izdevumi	48 438 884	50 600 000	50 158 633
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	–	–	–

Avots: Valsts kase

Ņemot vērā valsts budžeta izpildi 2005.gada sākumā, kas radīja uz laiku brīvo valsts budžeta līdzekļu lielu apjomu, iepriekšplānotais aizņemšanās apjoms samazināts. Vienlaicīgi samazināti arī sākotnēji plānotie valsts parāda apkalpošanas izdevumi. Apakšprogrammas "Valsts parāda vadība" ietvaros veikti procentu maksājumi par valsts aizņēmumiem, valsts emitēto vērtspapīru procentu un valsts emitēto obligāciju kuponu maksājumi, kā arī maksājumi, kas saistīti ar valsts parāda vadību (t.sk. maksa par valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru reģistrāciju un glabāšanu Latvijas Centrālajā depozitārijā, kā arī to iekļaušanu Rīgas Fondu biržas oficiālajā sarakstā), juridiskajiem, audita, reitinga aģentūru un citiem ar valsts parāda vadību saistītiem pakalpojumiem. Veikti maksājumi bankām par kontu apkalpošanu un maksājumi par depozītu no citu līmeņu budžetiem un speciālo budžetu kontu atlikumiem.

10.tabula Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums pamatbudžeta programmai "Iemaksas starptautiskajās organizācijās" (LVL)				
Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	5 910 000	2 475 000	2 475 000
1.1.	dotācijas	5 910 000	2 475 000	2 475 000
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	–	–	–
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	–	–	–
2.	Izdevumi (kopā):	5 408 385	2 475 000	1 713 638
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	5 408 385	2 475 000	1 713 638

2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	5 408 385	2 475 000	1 713 638
2.1.2.	pārējie uzturēšanas izdevumi	–	–	–
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	–	–	–
Avots: Valsts kase				

Tā kā Latvijas Republika ir vairāku starptautisku finanšu institūciju un organizāciju dalībvalsts, līdz ar iestāšanos tajās tā ir ieguvusi ne tikai tiesības, bet arī uzņēmusies noteiktas saistības — veikt iemaksas kapitālā un rezervēs, kā arī ikgadējos maksājumus par dalību tajās. Tāpēc Valsts kase šīs programmas ietvaros nodrošina, ka uzņemtās dalībvalsts saistības tiek pildītas pilnā apmērā un savlaicīgi saskaņā ar maksājumu grafikiem. Valsts kase nodrošina dalības maksājumus tādās starptautiskās finanšu institūcijās kā Pasaules Banka, Starptautiskā Rekonstrukcijas un attīstības banka, EIB, ZIB, Eiropas Padomes attīstības banka, Starptautiskā Muitas organizācija un Eiropas Nodokļu administrācijas organizācija. 2005.gadā visi dalības maksājumi ir veikti saskaņā ar noteiktajiem apjomiem un nekavējot termiņus.

2005.gadā kopā plānotas iemaksas 2,5 milj. latu apmērā, tomēr faktiski izmantoti par 700 tūkst. latu mazāk, kas skaidrojams ar to, ka Starptautiskā Attīstības asociācija nepieprasīja Latvijas Republikai apmaksāt tai izrakstītās parādzīmes, kā arī nebija jāveic maksājums Eiropas Kopienas programmā FISCALIS.

11.tabula Valsts pamatbudžeta finansējums un tā izlietojums pamatbudžeta programmai "Kompensācijas rehabilitētajiem pilsoņiem" (LVL)				
Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	1 000 000	800 000	800 000
1.1.	dotācijas	1 000 000	800 000	800 000
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	–	–	–
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	–	–	–
2.	Izdevumi (kopā):	653 006	800 000	678 151
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	653 006	800 000	678 151
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	653 006	800 000	678 151
2.1.2.	pārējie uzturēšanas izdevumi	–	–	–
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	–	–	–
Avots: Valsts kase				

Izdevumi 2005.gadā kompensācijām rehabilitētajiem pilsoņiem veikti saskaņā ar Ministru kabineta 1997.gada 30.decembra noteikumiem Nr.443 "Kārtība, kādā atgūstama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kurām tā tika atsavināta sakarā ar uzlikto paaugstināto nodokļu nodevu nesamaksāšanu vai kuras izvairījās no komunistiskā režīma politiskajām represijām".

12.tabula Pamatbudžeta apakšprogrammas "Budžeta izpilde" rezultātīvo rādītāju izpilde (LVL)

Nr. p.k.	Rezultatīvie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Maksimālais iestāžu skaits	1	1	1
2.	Maksimālais štata vienību skaits	258	298	250
3.	Valsts kases izdevumi uz valsts budžetā piešķirto asignējumu vienu latu	0.001	0.001	0.001
4.	Valsts kases izdevumi uz apkalpojamā valsts parāda vienu latu	0.003	0.003	0.003
5.	Sagatavots saimnieciskā gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem (to finansiālo stāvokli)	1	1	1
6.	Sagatavotie Valsts kases oficiālie mēneša pārskati "Valsts konsolidētā kopbudžeta izpilde"	12	12	12
7.	Sagatavotie Valsts kases oficiālie mēneša pārskati "Valsts parāds", "Valsts ārējais parāds", "Valsts izsniegtie galvojumi"	12	12	12
8.	Izpildīto klientu maksājumu dokumentu skaits (miljonos)	6.1	6.1	10.0
9.	Sagatavots un iesniegts Pasaules bankai gada pārskats par valsts ārējo parādu un izsniegtajām garantijām	–	1	1
10.	Sagatavots Valsts kases ieguldījumu plāna valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldīšanas gada pārskats	–	1	1
11.	Saņēmti maksājumi no ES līdzekļiem	–	5	14
12.	Apstrādāto struktūrfondu maksājumu uzdevumu skaits	–	3 600	1520
13.	Izstrādāti iekšējie kvalitātes vadības sistēmas dokumenti, lai nodrošinātu izveidotās struktūrfondu finanšu vadības un kontroles sistēmas darbību	–	6	6

Avots: Valsts kase

13.tabula Maksas pakalpojumi un to izcenojumi, citi pašu ieņēmumi (LVL)

Nr. p.k.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	Izcenojums	Faktiskie ieņēmumi
1.	Ieņēmumi par valsts aizdevumu apkalpošanu	0.5% gadā no izsniegto aizdevumu atlikuma	849 332
2.	Ieņēmumi no valsts galvojumu apkalpošanas	0.1% gadā no galvojumu atlikuma	132 520
3.	Ieņēmumi no valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldīšanas	0,75% gadā no ieguldījumu plāna aktīvu vidējās vērtības	116 977
	Kopā:		1 098 829

Avots: Valsts kase

Valsts un pašvaldību iepirkumi

Valsts kasē iepirkumus veic saskaņā ar likumu "Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām", piemērojot atklāta konkursa, sarunu procedūras un cenu aptaujas metodi. Iepirkuma veikšanai atklāta konkursa, sarunu procedūras, cenu aptaujas gadījumos Valsts kases pārvaldnieks izveido iepirkuma komisiju, kura ir kompetenta tā iepirkuma jomā,

par kuru slēgs līgumu. Iepirkumu reģistrēšanai un līgumu kontrolei ir izveidots Valsts kases iepirkumu līgumu reģistrs. 2005.gadā veikti 24 iepirkumi (neskaitot iepirkumus līdz 1000 latiem) un noslēgti līgumi par 795 247 latiem bez PVN (tai skaitā iepirkumi līdz 1000 latiem — par 57 671 latu bez PVN).

5.2. Personāls un personāla vadība

Personāla nodrošināšana

2005.gada 3.janvārī Valsts kasē bija 277 amata vietas, no kurām 248 — ierēdņu un 29 — darbinieku amati. Valsts kases funkciju veikšanu nodrošinājuši 260 darbinieki. 2005.gada 30.decembrī Valsts kasē bija 269 amata vietas no kurām 235 — ierēdņu un 34 — darbinieku amati; valsts civildienesta vai darba tiesiskās attiecības nodibinātas ar 258 darbiniekiem.

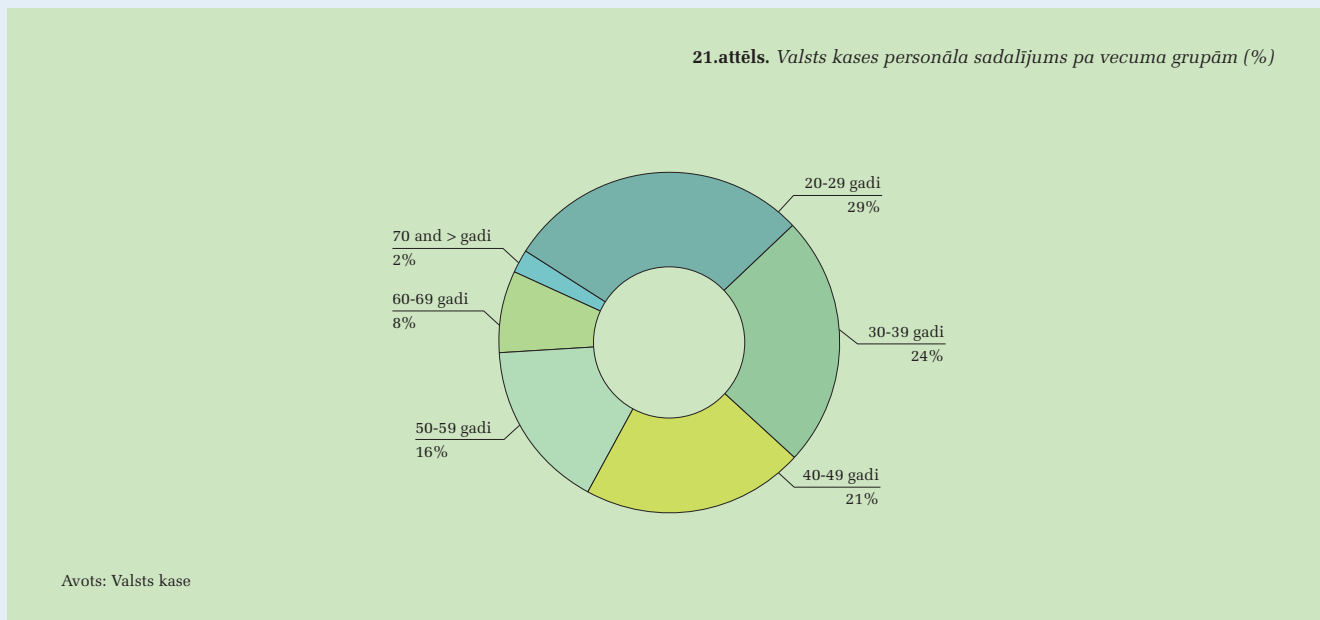
2005.gadā saskaņā ar Valsts kases darbības stratēģijā noteiktajiem personāla vadības principiem izstrādāta Valsts kases personāla politika, kā arī noteikts un aprakstīts personāla vadības process un tā apakšprocesi.

2005.gadā, lai efektīvāk organizētu budžeta izpildes procesu un izmantotu Valsts kases resursus, kā arī pilnveidotu piedāvāto pakalpojumu kvalitāti, uzsākta valsts budžeta izpildes procesā iesaistītā personāla skaita optimizācija. Mērķa īstenošanai:

- 1) pārskatītas reģionālo norēķinu centru funkcijas un pārveidoti reģionālo norēķinu centru amati;
- 2) izveidots Norēķinu centru koordinācijas departaments un izstrādāta reģionālo norēķinu centru darbības nepārtrauktības nodrošinājuma kārtība.

2005.gadā aktualizēts un pilnveidots 171 amata apraksts (63% no Valsts kases amatu skaita), lai sekmētu struktūrvienību funkciju un uzdevumu izpildi, kā arī lai precizētu pienākumus un atbildību kvalitātes vadības un risku vadības jomā.

Lielākā daļa (74%) Valsts kases personāla ir vecumā no 20 līdz 49 gadiem (sk. 21.att.).

Strādājošo sieviešu un vīriešu skaita proporcija, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, nav būtiski mainījusies. 2005.gadā no Valsts kasē strādājošajiem 84% ir sievietes un 16% — vīrieši. Reģionālajos norēķinu centros (izņemot Rīgas norēķinu centru) strādā tikai sievietes.

No civildienesta vai darba Valsts kasē pārskata gadā atbrīvoti 36 ierēdņi un darbinieki, personāla mainība bija 14% (personāla mainību pa gadiem sk. 22.att.) Salīdzinoši augstā personāla mainība 2005.gadā skaidrojama ar reģionālo norēķinu centru reorganizāciju, kuras rezultātā atbrīvoti 10% reģionālo norēķinu centru ierēdņu un darbinieku (pēc personāla vadības labākās prakses datiem personāla mainība līdz 15% gadā uzskatāma par dabisku procesu). Atbrīvotie darbinieki, ņemot vērā augsto profesionālo līmeni un izglītību, visi veiksmīgi piedalījušies konkursos uz jaunām darba vietām.

22.attēls. Personāla mainība Valsts kasē procentos pa gadiem 1999. — 2005.g. (%)

Avots: Valsts kase

Pārskata gadā Valsts kasē uz vakantajām amata vietām izsludināti 38 pretendentu atlases konkursi. Atlasē civildienesta vai darba tiesiskās attiecības ar Valsts kasi nodibinājuši 25 jauni speciālisti. Valsts kase turpina 2003. un 2004.gadā ieviestu praksi – veicināt savu speciālistu karjeru: 42 Valsts kases speciālistiem dota iespēja veidot karjeras izaugsmi, pārceļot viņus citos amatos vērtēšanas un iekšējo atlases konkursu rezultātā.

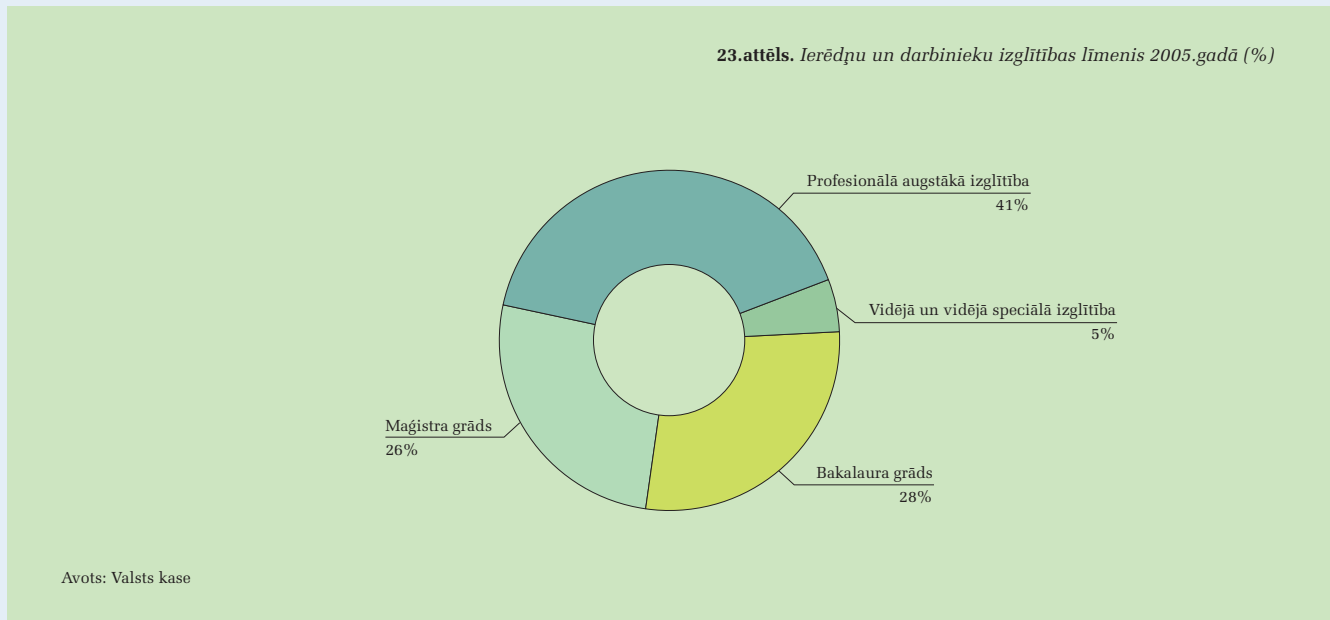
Valsts kase, lai piesaistītu interesentus un atlasītu piemērotākos kandidātus, ir noslēgusi līgumu ar darba meklēšanas un personāla atlases uzņēmumu SIA "CV-Online", kā arī sadarbojas ar daudzām Latvijas augstskolām, ievietojot sludinājumus augstskolu mājas lapās par iespējām strādāt Valsts kasē un nodrošinot Valsts kasē prakses vietas šo augstskolu studentiem. 2005.gadā noslēgti prakses līgumi ar sešiem studentiem, ar diviem no viņiem ir nodibinātas civildienesta un/vai darba tiesiskās attiecības.

Jauno ierēdņa amata pretendentu un darbinieku iepazīstināšanai ar amata pienākumiem veiktas pārbaudes laika plānu izpildes novērtēšanas pārrunas. Pārbaudes laikam beidzoties, vērtēta darba izpilde 27 jaunajiem darbiniekiem. Visi jaunie darbinieki saņēmuši pozitīvu vērtējumu, kas pierāda, ka atlases procesā ir izvēlēti prasībām atbilstoši pretendenti ar prasmi pielietot profesionālās zināšanas un veiksmīgi apgūt jaunus amata pienākumus.

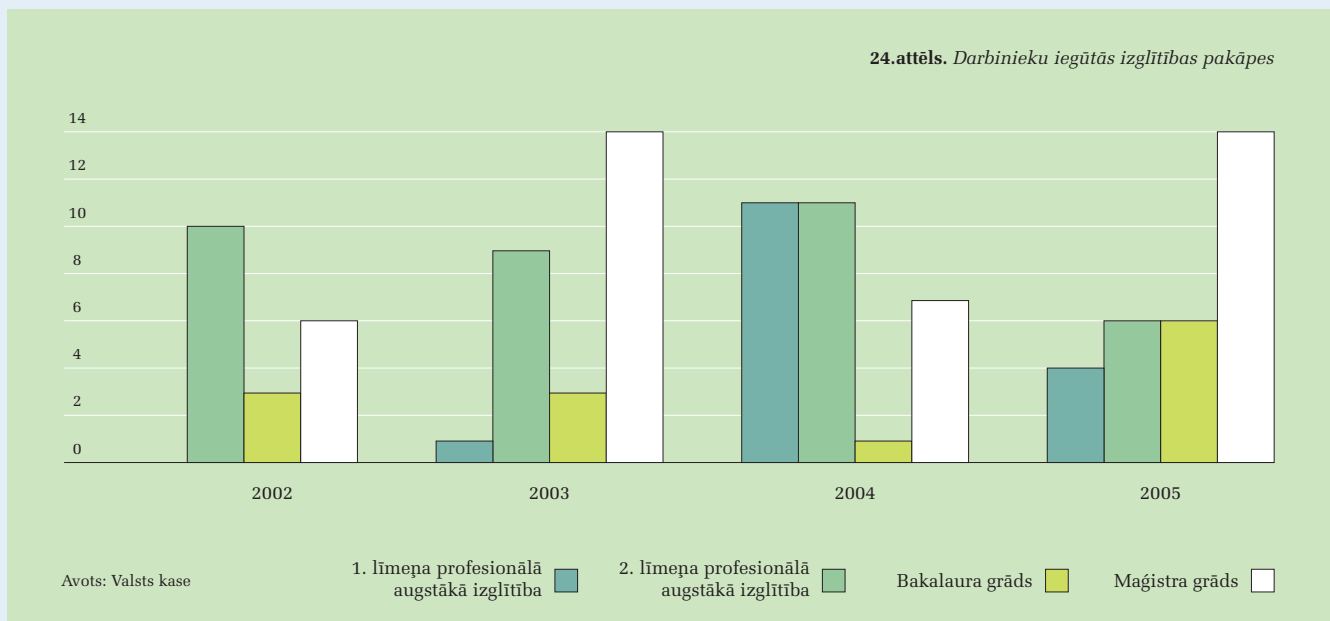
Pamatojoties uz pārbaudes laika novērtēšanas rezultātiem, 2005.gadā Valsts civildienesta pārvalde 18 ierēdņa amata pretendentiem piešķīrusi ierēdņa statusu. Lai jaunie ierēdņi un darbinieki labāk izprastu savu lomu Valsts kases stratēģisko mērķu realizēšanā, organizēta viņu iepazīstināšana ar Valsts kases struktūrvienībām, to funkcijām un darbiniekiem.

Personāla attīstība

Valsts kases lielākā vērtība ir augsti izglītots un profesionāls personāls (sk. 23.att.)

Tendence profesionāli attīstīties un paaugstināt izglītības līmeni gadu gaitā saglabājas. Pieaudzis maģistra grādu ieguvušo skaits (sk. 24.att.).

Valsts kases ierēdņu un darbinieku mācību vajadzību noteikšana un mācību plāna izstrādāšana nākamajam gadam veikta pirms kārtējā saimnieciskā gada beigām. Mācību procesa organizēšanas pilnveidošanai izstrādāts un ieviests Mācību klasifikators. Izstrādāta speciāla programma struktūrvienību vadītāju vadības prasmju pilnveidošanai. 187 Valsts kases ierēdņi un darbinieki ir apmeklējuši 330 mācību kursus.

Valsts kase, atbalstot darbinieku vēlmi paplašināt prasmes un zināšanas, kā arī nodrošinot profesionālās izaugsmes iespējas, veicina darbinieku ieguldījumu Valsts kases stratēģisko mērķu īstenošanā.

5.3.Kvalitātes vadība

2005.gadā Valsts kases Kvalitātes vadības sistēma pilnveidota atbilstoši starptautiskā standarta LV EN ISO 9001:2000 "Kvalitātes pārvaldības sistēma. Prasības" prasībām, kā arī veikti visi nepieciešamie pasākumi, tai skaitā noslēgts pakalpojuma līgums ar auditoru kompāniju, lai jau 2006.gada janvārī veiktu sertifikācijas procesu atbilstoši starptautiskā standarta prasībām.

Lai sekmīgāk īstenotu Valsts kases darbības stratēģijā izvirzītos mērķus, nodrošinātu efektīvu iestādes darbību, uzraudzību un pilnveidošanu, 2005.gadā Valsts kasē ieviesta procesu vadība, ar kuras palīdzību notiek procesu uzraudzība un mērīšana. Ir noteikti Valsts kases procesi, procesu mērīšanas parametri un kritēriji, procesu īstenošanā iesaistītās struktūrvienības, kā arī atbildīgie par mērījumu veikšanu un rezultātu sasniegšanu.

2005.gadā Valsts kasē uzsākti Kvalitātes vadības sistēmas iekšējie auditi, lai nodrošinātu Valsts kases vadībai vērtējumu par Valsts kases Kvalitātes vadības sistēmas atbilstību starptautiskajam standartam LVS EN ISO 9001:2000, kvalitātes politikai, sniegtu pārliecību par Valsts kases darbības atbilstību normatīvo aktu un Kvalitātes vadības sistēmu reglamentējošo dokumentu un citu dokumentu prasībām, kā arī noteiktu, vai Kvalitātes vadības sistēma ir efektīvi ieviesta, tiek atbilstoši uzturēta un pilnveidota.

5.4. Iekšējās kontroles sistēma un risku pārvaldība

Valsts kases iekšējās kontroles sistēma ir izveidota, pamatojoties uz visaptverošiem iekšējās kontroles sistēmas pamatelementiem: kontroles vidi, darba izpildījuma novērtējumu, risku vadību, kontroles aktivitātēm, uzraudzību, efektīvu informācijas apriti un savstarpēju komunikāciju. Iekšējā kontrole Valsts kases struktūrvienībās ir viens no iespējamo zaudējumu novēršanas līdzekļiem. Lai samazinātu risku darījumu administrēšanā, Valsts kase realizē dubultā pilnvarojuma principu, kas nosaka, ka darījumi ir jāakceptē vismaz diviem neatkarīgiem darbiniekiem. Darījumu veikšana ir noteikta iekšējos kvalitātes vadības dokumentos.

2005.gadā veikto iekšējo un ārējo auditu rezultāti apliecina, ka kopumā izveidotā iekšējā kontroles sistēma sniedz pietiekamu un pamatotu pārliecību par Valsts kasei izvirzīto uzdevumu izpildi atbilstoši stratēģiskajiem mērķiem, darbības efektivitāti, datu pareizību un ticamību, normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanu, kā arī risku vadību un tās rīcībā esošo resursu aizsardzību pret iespējamiem zaudējumiem un darbības nepārtrauktības principa nodrošināšanu. Iekšējās kontroles sistēma tiek pastāvīgi attīstīta, regulāri iekļaujot ne vien normatīvo aktu prasības, bet arī labāko praksi un finanšu sektora pieredzi.

Pārskata periodā, lai nodrošinātu kvalitātes vadības sistēmas sertificēšanu atbilstoši starptautiskā standarta LV EN ISO 9001:2000 "Kvalitātes pārvaldības sistēma. Prasības" prasībām, veikti 17 kvalitātes vadības sistēmas iekšējie auditi. Auditā apjomā iekļauti visi Valsts kases pamatdarbības procesi — budžeta izpilde, valsts parāda un aktīvu vadība un ārvalstu finanšu palīdzības nacionālā fonda un Eiropas Savienības politiku instrumentu maksājumu iestādes funkciju realizācija, kā arī atbalsta procesi — infrastruktūras un darba vides nodrošināšana un vadības procesi — kvalitātes, risku, personāla un dokumentu un pierakstu vadība.

2005.gadā veikts Valsts kases iekšējā audita departamenta auditu plānošanas, darba izpildes un ieteikumu ieviešanas uzraudzības procesa novērtējums. Tā rezultātā ir uzlabojusies auditu plānošanas un audita ieteikumu izpildes uzraudzības sistēmas efektivitāte.

Valsts kases Audita ziņojumu izskatīšanas komiteja nodrošinājusi nepārtrauktu Valsts kases iekšējās kontroles sistēmas darbības uzraudzību. Tajā izskatīti iekšējā audita un ārējo auditoru ziņojumos par Valsts kases darbību ietvertie konstatējumi un secinājumi, ziņojumos iekļautie ieteikumi Valsts kasē izveidotās iekšējās kontroles sistēmas darbības pilnveidošanai un auditēto struktūrvienību sniegtie komentāri par audita laikā konstatētajiem faktiem.

Valsts kasē pēdējo gadu laikā būtiski pieaudzis elektroniski sniedzamo pakalpojumu apjoms, kas izvirza paaugstinātas prasības informācijas drošībai. Šo prasību izpildei pilnībā pārstrādāta Valsts kases Informācijas drošības politika, panākot tās atbilstību standarta LVS ISO/IEC 17799:2005 "Informācijas tehnoloģija — Drošības paņēmieni — Prakses kodekss informācijas drošības pārvaldībai" prasībām.

Īstenojot Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programmu 2004. — 2008.gadam, izstrādāts iestādes pretkorupcijas pasākumu plāns, kurš pārskata periodā veiksmīgi izpildīts, identificējot un izvērtējot ar korupciju saistītos riskus un ieviešot visus plānā paredzētos risku mazinājošos pasākumus.

Lai novērtētu Valsts kases risku kontroles sistēmu un būtiskākos riskus, pārskata periodā sadarbībā ar kompānijas "Marsh" Latvijas nodaļas ekspertiem veikta iestādes risku profila izveide, izmantojot "Risk focus" rīku. Iegūtie novērtējuma rezultāti apliecina, ka Valsts kasē ir ieviesta visaptveroša prakse, kas palīdz mazināt iestādes darbības risku ietekmi.

5.5. Informācijas tehnoloģiju attīstība

Valsts kases pamatdarbība ir tieši atkarīga no informācijas sistēmām, ar kuru palīdzību nodrošināta Valsts kases pamatfunkciju izpilde. Tādēļ Valsts kase, lai paaugstinātu sniegto pakalpojumu kvalitāti, nepārtraukti veic pasākumus, lai modernizētu informācijas sistēmas un informāciju tehnoloģiju infrastruktūru.

Realizējot Valsts kases darbības stratēģiju, 2005.gadā veiktas nozīmīgas izmaiņas informācijas tehnoloģiju attīstībā, nodrošinot Valsts kases pakalpojumu pieejamību internetā. 2005.gadā Valsts kases klienti var veikt šādas tiešsaistes operācijas:

- 1) valsts budžeta izpildes jomā — *eKasē* — 604 klienti, no kuriem lielākais — VSAA veic ap 600 000 elektronisko maksājumu mēnesī, kas ir par 99% vairāk, salīdzinot ar iepriekšējā gadā veikto elektronisko maksājumu skaitu;
- 2) valsts budžeta un pašvaldību budžetu pārskatu sistēmā, kuru izmanto visas pašvaldības un ministrijas, 2005. gadā ir ieviesta funkcionalitāte, kas nodrošina pārskatu elektronisku iesniegšanu un akceptēšanu.

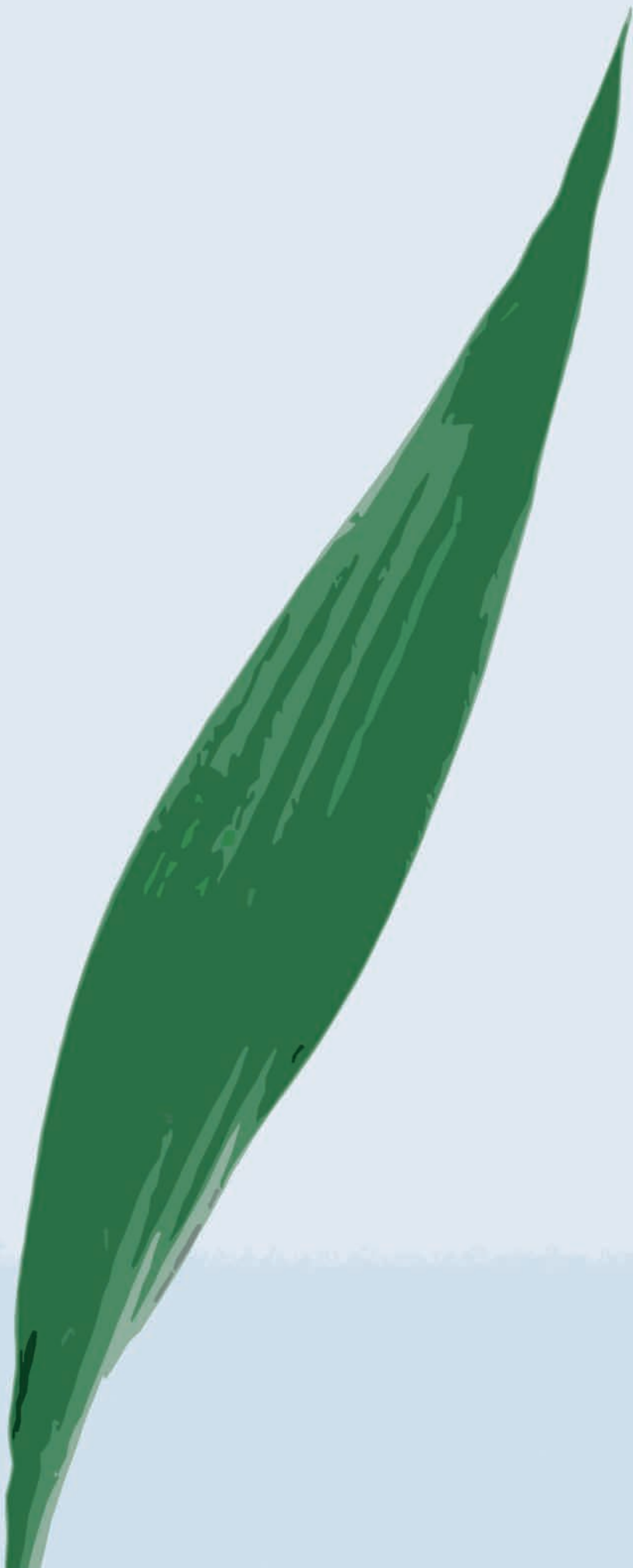
Turpinot attīstīt informācijas tehnoloģijas, Valsts kase kopīgi ar Finanšu ministriju uzsākusi projekta “Vienotās valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmas ieviešana” realizāciju. Šī projekta ietvaros paredzēts izveidot vienotu valsts finanšu vadības sistēmu, kas apvieno Kases vadības sistēmu (valsts parāda un aktīvu vadība) un budžeta izpildes informācijas sistēmas funkcionalitāti, integrējot tās vienotā sistēmā, tādējādi novēršot esošo sistēmu nepilnības, samazinot transakciju apstrādes laiku un sarežģītu datu apmaiņas procedūru skaitu. Sistēmas plānošanas bloka ieviešana nodrošinās iespēju veikt centralizētu budžeta plānu apkopošanu un apstrādi, padarot šo procesu mazāk laikietilpīgu un atbilstošu informācijas tehnoloģiju sniegtajām iespējām. Jaunizveidoto sistēmu var uzskatīt arī par pirmo soli uz finanšu portāla izveidi, kas nodrošinātu visu Valsts kases sniegto finanšu pakalpojumu pieejamību klientam vienā informācijas sistēmā.

2005.gadā iegādāta jauna uguns mūra programmatūra, realizējot ieceri izveidot lielas veiktspējas uguns mūra sistēmu Valsts kases informācijas resursu aizsardzībai pret nesankcionētu pieeju un apdraudējumiem no ārējo tīklu puses, kas ir viens no priekšnosacījumiem, lai nodrošinātu Valsts kases darba nepārtrauktību.

2005.gadā kopīgi ar Finanšu ministriju uzsākts darbs pie jaunas grāmatvedības programmatūras iegādes, lai modernizētu Valsts kases grāmatvedības uzskaiti, nodrošinot operatīvu grāmatvedības informācijas apstrādi un efektīvāku procesa kontroli. Programmatūras ieviešana ekspluatācijā paredzēta 2006.gada otrajā pusē.

Komunikācija ar sabiedrību

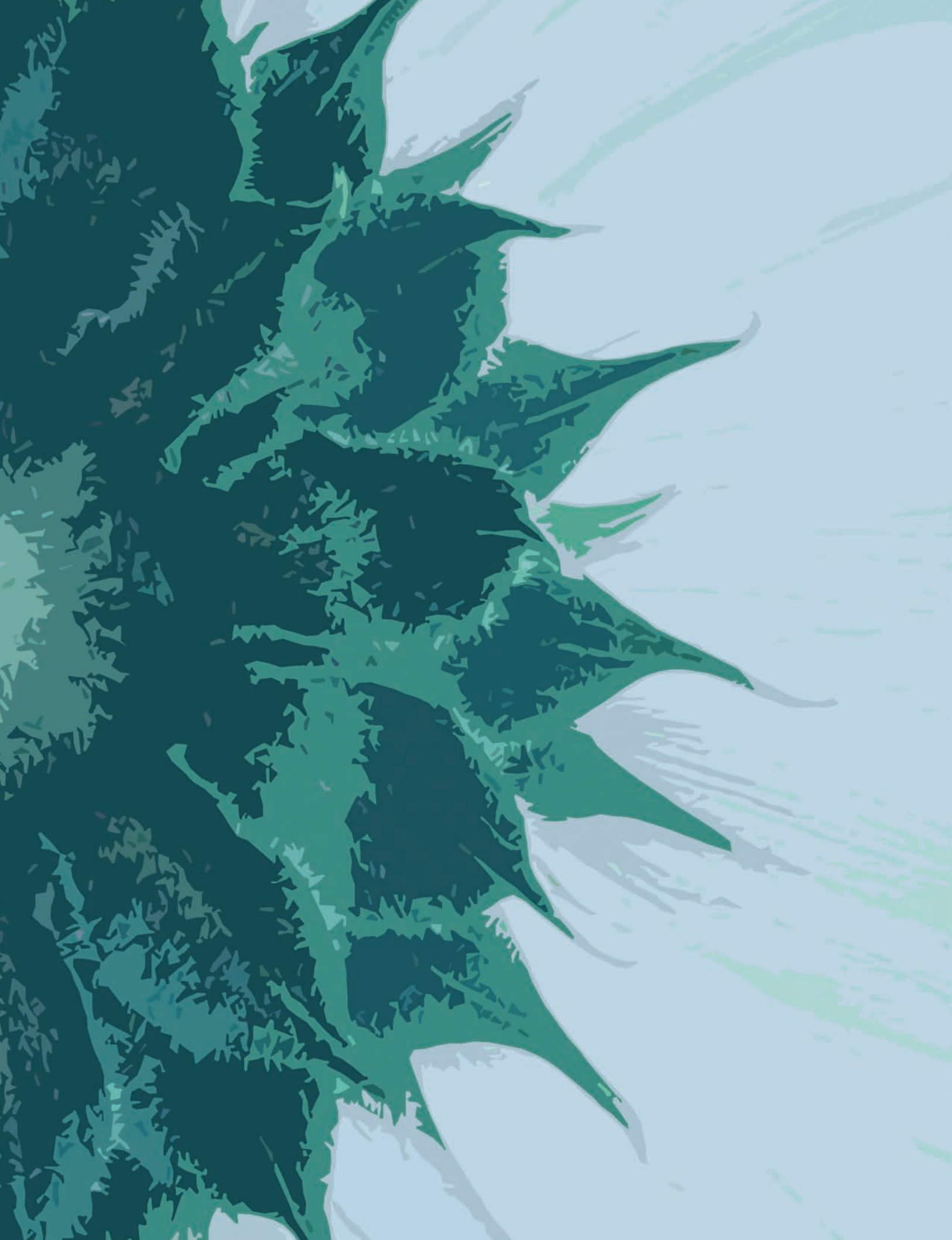
Nodrošināt veiksmīgu sadarbību, kuras pamatā ir savstarpēja izpratne, iespējams, veicot pilnvērtīgu informācijas apriti starp Valsts kasi un sabiedrību.

Viena no Valsts kases darbības stratēģijas galvenajām prioritātēm ir orientēšanās uz klientu, tā vajadzībām un interesēm. Klientu apmierinātību Valsts kase noskaidro ar aptauju palīdzību: 2005.gadā noskaidrots eKases sistēmas lietotāju un pašvaldību grāmatvežu viedoklis par Valsts kases darbību.

Kopš 2003.gada Valsts kase uztur interneta mājas lapu (**www.kase.gov.lv**), kurā pieejama informācija par Valsts kasi un tās funkcijām. Mājas lapā regulāri ievietota informācija par Valsts kases aktualitātēm, nodrošina iespēju elektroniski uzdot jautājumus, kā arī iesniegt iesniegumus, priekšlikumus un sūdzības. Mājas lapas apmeklētājiem tā ir iespēja saņemt operatīvu atbildi uz jautājumiem, bet Valsts kasei – iespēja identificēt potenciālās problēmas sadarbībā ar klientiem un tās novērst.

Lai nodrošinātu sabiedrības informēšanu par savu darbību, Valsts kase regulāri informē plašsaziņas līdzekļus par valsts kopbudžeta izpildi, aktualitātēm valsts parāda un aktīvu vadībā, valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldīšanā un ES politiku instrumentu maksājumu iestādes funkciju realizēšanā, kā arī par citiem aktuāliem jautājumiem.

2005.gada 17.martā Valsts kase organizējusi preses konferenci, kurā Valsts kases pārvaldniece Irēna Krūmane informēja sabiedrību par gada laikā viņas vadībā paveikto.

Valsts kases 2006.gada attīstības prioritātes

Valsts budžeta izpildē

Nodrošināt Finanšu ministrijas un Valsts kases projekta "Par SAP sistēmas paplašināšanu valsts budžeta plānošanas un izpildes kontroles funkciju atbalsta nodrošināšanai" realizāciju, kā ietvaros tiks veikta esošās valsts budžeta izpildes sistēmas nomaiņa.

Turpināt attīstīt Valsts budžeta informācijas sistēmas apakšsistēmu *eKase*, kas paredzēta Valsts kases pakalpojumu sniegšanai internetā. Turpināt *eKases* izplatīšanu Valsts kases reģionālo norēķinu centru klientiem.

Nodrošināt valsts budžeta iestāžu un pašvaldību finanšu pārskatu par 2006.gadu atbilstību budžeta iestāžu grāmatvedības uzskaitē, kuru no 2006.gada 1.janvāra nosaka Ministru kabineta 2005.gada 15.novembra noteikumi Nr.867 "Kārtība, kādā budžeta iestādes kārto grāmatvedības uzskaiti".

Nodrošināt Eiropas Padomes 1993.gada 23.novembra Regulā (EK) Nr.3650/93 noteiktās valsts budžeta deficīta un valsts parāda notifikācijas sagatavošanai nepieciešamās un Valsts kases kompetencei atbilstošās informācijas iesniegšanu Centrālajai statistikas pārvaldei atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam.

Nodrošināt Valsts kases valsts budžeta uzskaites grāmatvedības politikas uzturēšanu, pilnveidošanu, ņemot vērā izmaiņas un papildinājumus grāmatvedības kontu plānā, kā arī jaunu reglamentējošo normatīvo aktu izstrādi.

Sakārtot valsts budžeta izpildes normatīvo bāzi par asignējumu piešķiršanu un izpildi.

Uzlabot S.W.I.F.T. (starptautiska organizācija, kas nodrošina standartizētu un drošu starpbanku finanšu ziņojumu pārraidi, izmantojot telekomunikāciju tīklu) sistēmas pielietošanu — definēt un realizēt nepieciešamās sistēmas izmaiņas automātiskai S.W.I.F.T. ziņojumu ģenerēšanai un jaunu S.W.I.F.T. ziņojumu izmantošanai, kā arī saņemto S.W.I.F.T. ziņojumu automātiskai apstrādei.

Uzsākt kredītkaršu izsniegšanu valsts budžeta iestādēm, slēdzot līgumu ar banku par Valsts kases kontiem piesaistīto kredītkaršu apkalpošanu un nodrošinot valsts budžeta iestādēm operatīvu informāciju par kredītkaršu kontu apgrozījumu uzskaiti.

Noteikt nepieciešamās izmaiņas pastāvošajā darījumu uzskaites (grāmatošanas) kārtībā saskaņā ar izmaiņām ieņēmumu un izdevumu klasifikācijās un veikt attiecīgas izmaiņas valsts budžeta grāmatvedības uzskaites sistēmā.

Valsts parāda un aktīvu vadībā

Veikt valsts parāda vadību saskaņā ar 2006.gadā aktualizēto Latvijas Valsts parāda vadības stratēģiju.

Sagatavot analītisko Valsts parāda vadības pārskatu, lai Valsts kases klientiem, finanšu tirgus dalībniekiem, t.sk. Valsts kases esošajiem un potenciālajiem sadarbības partneriem un valsts vērtspapīru investoriem, nodrošinātu aktuālu informāciju par valsts parāda vadības aktualitātēm, rezultatīvajiem rādītājiem un nākotnes tendencēm.

Turpināt uzsākt darbu pie jaunu parāda portfeļa analīzes modeļu ieviešanas — ieviest *Cost-at-risk* modeli, kura izmantošana ļautu izvērtēt dažādus aizņemšanās scenārijus. Resursu piesaistīšanas plāna ietvaros, prognozēt valsts parāda apkalpošanas maksājumus vidējam termiņam un noteikt optimālos Latvijas valsts parāda portfeļa struktūras rādītājus.

Valsts vērtspapīru tirgus attīstības nolūkos parāda vadības ietvaros izstrādāt vērtspapīru tirgus attīstības koncepciju, ņemot vērā iespējamus eiro ieviešanas termiņus un finanšu tirgus nākotnes perspektīvas.

Plānot iekšējā finanšu tirgū gan īstermiņa parādzīmju, gan vidēja termiņa un ilgtermiņa obligāciju emisijas. Ņemot vērā to, ka procentu likmes joprojām atrodas salīdzinoši netālu no vēsturiski zemākajiem līmeņiem, investoriem piedāvāt piecu un 10 gadu obligāciju emisijas. Izvērtēt iespējas iekšējā aizņēmumu vērtspapīru pirmstermiņa atpiršanas un apmaiņas programmu realizēšanai.

Izvērtēt iespējas Latvijas Republikas iekšējā aizņēmuma vērtspapīru sākotnējā izvietojumā ieviest primāro dīleru institūciju, kuru vērtspapīru emisijas nodrošināšanai izmanto vairākas pasaules valstis, kā arī novērtēt investoru loka paplašināšanas nolūkos potenciāli veicamās vērtspapīru emisijas dažādos finanšu tirgos.

Turpinot uzsākt darbu pie valsts ārējā parāda apkalpošanas izdevumu samazināšanas, regulāri pārvērtēt visu esošo valsts aizņēmumu nosacījumus, lai izskatītu iespējas veikt aizņēmumu pirmstermiņa atmaksu, kā arī regulāri pārvērtēt plānoto valsts aizņēmumu nepieciešamību, ņemot vērā valsts budžeta izpildes rādītājus, makroekonomiskos riskus, kā arī situāciju finanšu tirgos.

Aktīvu vadības jomā pilnveidot pašreizējo valsts budžeta līdzekļu vadības kārtību, izstrādājot aktīvu vadības stratēģiskos pamatprincipus, kā arī pilnveidot sadarbību ar Valsts kases darījumu partneriem, paplašinot darījumu partneru loku un nodrošinot starptautiski akceptētu standartlīgumu noslēgšanu.

Lai noteiktu kopējo finansēšanas nepieciešamību 2007. — 2009.gadam, izvērtētu likviditātes un finanšu tirgu riskus un izvēlētos valsts budžeta fiskālā deficīta finansēšanai un valsts parāda pārfinansēšanai vidējā termiņā piemērotākos finanšu instrumentus, izstrādāt Resursu piesaistīšanas plānu 2007. — 2009.gadam.

Izstrādāt Valsts kases eiro ieviešanas pasākumu plānu un uzsākt tā īstenošanu.

ES politiku instrumentu maksājumu iestādes funkciju realizēšanā

Lai līdz 2006.gada beigām deklarētu Eiropas Komisijai izdevumus atbilstoši 2004.gada struktūrfondu piešķirumam, sekot līdzi Eiropas Komisijas normatīvajos aktos noteiktā N+2 principa izpildei un nepieciešamības gadījumā savlaicīgi ierosināt sagatavot un iesniegt Eiropas Komisijai papildu izdevumu deklarāciju.

Piedalīties normatīvās bāzes par Eiropas Ekonomiskās zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta ieviešanu un administrēšanu izstrādē, sagatavot kvalitātes vadības dokumentus un pēc minēto dokumentu pieņemšanas uzsākt pirmos maksājumus Norvēģijas finanšu instrumenta ietvaros.

Pilnveidot normatīvo bāzi ES Kohēzijas fonda maksājumu veikšanai un ES struktūrfondu līdzekļu finanšu vadībai, izstrādājot Ministru kabineta noteikumus atbilstoši ES struktūrfondu vadības likuma un ES Kohēzijas fonda projektu vadības likuma deleģējumam.

Valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldībā

Izstrādāt grozījumus Valsts fondēto pensiju likumā un normatīvajos aktos Ministru kabineta 2005.gada 7.novembra rīkojuma Nr.715 "Par koncepciju "Par Valsts kases turpmāko darbību valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldīšanā"" izpildei.

Valsts kases kā valsts pārvaldes iestādes pārvaldībā

Izstrādāt Valsts kases darbības stratēģiju 2007.-2009.gadam saskaņā ar valsts pārvaldē uzsākto stratēģiskās plānošanas sistēmas ieviešanu un atbilstoši Ministru kabineta kārtības rullī noteiktajām prasībām.

Veikt plānotos pasākumus, lai nodrošinātu Valsts kases Kvalitātes vadības sistēmas sertificēšanu atbilstoši starptautiskā standarta ISO 9001:2000 "Kvalitātes pārvaldības sistēma. Prasības" prasībām. Pēc sertifikācijas veikšanas nodrošināt audita laikā konstatēto nebūtisko neatbilstību novēršanu un, ņemot vērā Valsts kasē pieejamos resursus, īstenot audita laikā norādīto ieteikumu ieviešanu. Deviņus mēnešus pēc sertifikāta iegūšanas organizēt uzraudzības auditu veikšanu.

Izstrādāt Valsts kases klientu politiku klientu apkalpošanas kultūras uzlabošanai.

Turpināt maksimāli efektīvu informācijas tehnoloģiju izmantošanu klientu apkalpošanā.

Organizēt kontroles pašnovērtējumu Valsts kasē.

